

346.

constat 18 albis

Comparavit Fr. Josephus
Guieps professor Heister:
Bavensis. p.

THE
PAS

COM
QUE PA
DINE AD

XIMU
J. J. J.
JOAN

h. v. v. v.
SS. Theol

hac Semina

distin Pre

ctum Chilli

P. FRIL

Ord. Pramo

peroris Pro

co, Theolog

No

Ed

Ed

Ed

Ed

Ed

Ed

Ed

Ed

Ed

THEOLOGIÆ
PASTORALIS.
EPITOME.

COMPLECTENS EA,
QUÆ PAROCHUM IN OR-
DINE AD SE, DEUM, AC PRO-
XIMUM PERFICIUNT.

Jo. Josephus AUCTORE *Knieper*
JOANNE GEORGIO

p. J. vicarius HERLET, *in Koyrsatz*

SS. Theologiæ Doctore, ante-
hac Seminarij Celsissimi ac Reveren-
dissimi Principis Herbipolensis ad San-
ctum Chilianum Regente, nunc verò
P. FRIDERICO HERLET
Ord. Præmonstratensis Cellæ DEI Su-
perioris Prope Herbipolim, Canoni-
co, Theologiæ Moralis Professore, &
Novitiorum Magi-
stro, &c.

Editio Novissima.

Tipis Marchtallensibus per Matthæum
Schmidt. Anno M. D CCK

Pr Th-1-346

1402 717 01

CELSSO

VELEND

AC

PE
PHI

Episcopo

Herbipolen

capo, Ones

Don

que Gratianu

Eleus tam lib

346

*CELSISSIMO ET RE-
VERENDISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO D.*

**P E T R O
P H I L I P P O**

Episcopo Bambergensi &
Herbipolensi. S. R. Imperij Prin-
cipi, Orientalis Franciæ Duci, &c.

Domino meo Clemen-
tissimo.

*N*juriosus forem, Cel-
sissime ac Reverendissi-
me Princeps, Domine
Clementissime, si has la-
boris mei primitias,
quæ Gratiarum Tuarum ubertate ha-
tenuis tam liberaliter irrigata eò usque

maturuerunt , post DEUM & sanctos
alteri , quàm Celsitudini Tuæ tran-
scriberem : Quis enim plantat vineam
& de fructu ejus non edit ? 1. Cor. 9.
Aut quo Jure laborem suum Alumnus
alteri vendet , qui illum Altiori suo mul-
tis jam titulis debet ? Absit à Te illa
DEI de populo suo ingrato querela : Fi-
lios enutrivisti , & exaltavi ipsi autem spre-
verunt me. Isai. 1. aut , si unquam à Tuâ
Celsitudine audita fuerit , ego saltem
in numero illorum , de quibus justè sic
conqueri possis , non inveniar. Est &
alia causa , cur hasce pagellas meas Cel-
situdini Tuæ humillimè dicare volue-
rim : Tractant ea scilicet de Officio &
partibus Boni Pastoris , quas Tu non so-
lùm in temetipso quàm exactissimè ad-
impleas , verùm etiam ut illæ in utriùsq;
Tuæ Diœcesis Pastoribus expleantur ,
tanquã verus Episcopus admirabili pla-
nè Curâ & sollicitudine invigilas : eò
enim tendunt tot saluberrima Statuta
& Sanctiones , quibus Clerum primò quo
ad externam in Capillaturâ & vestibus
modestiam , deinde etiam quo ad interio-
rem

rcm animæ statum reformasti, elimi-
nando (quantum in Te fuit) inordina-
tam Bonorum Ecclesiasticorū dissipatio-
nem, avaritiam, otium, ignorantiam,
suspectam cum femineo sexu chobabita-
tionem, aliásq; vitæ Clericalis pestes.
Eò collimat illa circa Parochos Casuum
reservatio; ut, qui amore & timore DEI
à peccatis non retraherentur, saltē dif-
ficultate impetrandæ absolutionis ab-
sterrerentur. Eò dentq; spectat indefessū
Tuū in cognoscendis Parochorū Causis
studium & labor, cui Te ad multorū ad-
mirationem & stuporē ita impendis, ut
unicum id negotiū curare videaris. Sci-
licet non pateris Tibi ab alijs præripi
Mercedē illam, quæ in Scripturis à DEO
bonorum omnium Remuneratore Bonis
& Fidis Gregis sui Pastoribus toties pro-
missa legitur. Quam inmarcessibilis gloriæ
Mercedem, ut Celsitudini Tuæ Princeps
Pastorum post Nestoreos hujus vitæ an-
nos concedat, animitus apprecor.

CELSITUDINIS TUÆ

Humillimus & devotissimus

J. G. Herlet.

APPROBATIO.

DE benignissima Commissione Cels.
ac Revmi. Principis & Domini
D. PETRI PHILIPPI Episcopi
Bambergens. & Herbipolensis, S. R. I.
Principis, Orientalis Franciæ Ducis &c.
Principis ac Domini nostri Clementif-
simi, ego infrà scriptus accuratè perlegi
Librum Admodum Reverendi & Exi-
mij Dn. J. G. Herlet (*NB. pro nunc
P. Friderici*) SS. Th. Doctoris, & Epi-
scopalis Seminarij Herbipolensis vigi-
lantissimi Regentis, inscriptum *Theo-
logiæ Pastoralis Epitome*: in quo cum
doctissimus pariter ac diligentissimus
Author necessaria functionum Paro-
chialium capita in perspicuam Epito-
men, cum ingente Parochorum bono,
utilissimè redigat, nihilque non S. Ca-
tholicæ Fidei nostræ ac sanis moribus
consonum doceat, cum ego evulgatione
publicâ dignum censeo, & probo in
Castro Montis Mariani supra Herbi-
polim die 27. Octobris. 1682.

I. F. Karg M. P.
LICEN.

LICENTIA
Nos Gubernator
Nobis
cri & Canonici
fis, Divina Per
riarum Westph
diæ Visitator
Licen. concedi
ut Libellus, cu
ralis Episcopi
claus in Ord
mam perspicu
Protellum E
Herlet Theol
Herbipolis
barus, ac Pub
Insignis & Im
lentis Typis,
evulgatur. Da
nostro Cellæ
dis Januarij An
Demandat
plissimi E
F. S
T

LICENTIA SUPERIORIS.

NOS GODEFRIDUS Hammerich, Ecclesiae Cellae DEI Superioris, Sacri & Canonici Ordinis Præmonstratensis, Divina Permissione Abbas, & Circariarum Westphaliae, Wadegotiae, & Iveldiae Visitator Generalis, SS. Theologiae Licen. concedim⁹, facultatē & licentiam ut Libellus, cui Titulus; *Theologiae Pastoralis Epitome complectens ea, quae Parochum in Ordine ad se, DEUM, ac proximum perficiunt, &c.* Per Sacerdotem & Professum Ecclesiae nostrae P. FRIDERICŪ Herlet Theol. Doct. olim conscriptus, & Herbipoli Authoritate Ordinariâ approbatus, ac Publici Juris factus *nunc denuò* Insignis & Imperialis Ecclesiae Marchtalensis Typis, servatis de Jure servandis, evulgetur. Datum in præfato Cœnobio nostro Cellae DEI Superioris Calendis Januarij Anno 1699.

De mandato Reverendissimi & Amplissimi Domini mei Abbatis

F. Sigismundus Hauch,
Theologiae Doctor,
Secretarius.

PERMISSIO A U- THORIS.

UT Libellus, cui Titulus *Theologiæ
Pastoralis Epitome, Complectens
ea, quæ Parochum in Ordine ad
se, DEUM, ac proximum perficiunt.*
Per me infra scriptum, ante plures An-
nos Authoritate Ordinariâ, Herbipoli
in Lucem editus, *nunc denuò* Insignis
& Imperialis Ecclesiæ Marchtallensis
evulgetur Typis, servatis de Jure servan-
dis, permitto. Postridie Calend. Ja-
nuarij. Anno 1699.

P. FRIDERICUS HERLET

Canonicus Ecclesiæ
Cellæ DE I Superioris,
S. Ordin. Præmonstra-
tensis.

TITU-

THEO
TO
PAR
De Orig
Dignit
C
De N
D
necur sibi c
ad salutem

THEOLOGIÆ PAS-
TORALIS

PARS PRIMA

*De Origine , Officio &
Dignitate Parochorum.*

CAPUT I.

De Nomine Parochi.

Parochus dicitur
à græco $\pi\alpha\rho\chi\eta$,
quod *præbitio-*
nem significat :
quia *præbere* te-
netur sibi committis illa , quæ
ad salutem sunt necessaria. Vo-

A

ca-

cabantur olim hoc nomine etiam Episcopi, eorumque Episcopatus dicebantur *Parochia*. Othlonus *lib. 1. cap. 39.* in vitâ S. Bonifacij. Defacto tamen mos obtinuit, ut *Parochus* communiter nominetur solùm ille, qui *in certo districtu Diacesis sub Episcopo per curam animarum stabiliter, nomine suo, singulariter & de necessitate sive ex officio exercet.* Dicitur etiam alio nomine *Curio* à Curijs sive regionibus, in quibus curam animarum gerit: *Rektor Ecclesie*, quia populum fidelem in spiritualibus regit: *Pastor*, quia oves Christi Mysticas verbo, Sacramentis, & bonorum operum exemplo pascit: *Curatus* à Cura, *Sacerdos proprius*, &

& Plebanum
Barbosa p
& poest. I
Plebani fo
qui plures
Ecclesiam
cabantur ol
rae sive Arc
ut videre li
num lib. 14.
gorium M
Epist. 2. &
probatur
vitam S. B
rochum no
à suis Paro
eodem jure
ola dici poss
fortè conter
sive Accolap

& *Plebanus* à plebe ; quamvis Barbofa part. 1. cap. 1. de offic. & potest. Paroch. velit, nomen *Plebani* solùm competere illi, qui plures sub se Capellanos & Ecclesias minores continet. Vocabantur olim Parochi etiam *Paraci* sive *Accole* à greco *παροικια*, ut videre licet apud S. Augustinum lib. 14. de Civit. DEI. Gregorium Mag. lib. 12. *Regist. Epist.* 2. & alios. Verùm id non probatur Serario *notat.* 28. in vitam S. Bonifacij, eò quòd Parochum non satis distinguat à suis Parochianis, utpote qui eodem jure quo Parochus *Accole* dici possunt sive *Vicini* ; nisi fortè contendas nomen *Paraci* sive *Accole* ipsi propter excellen-

A 2 tiam

tiam tribui posse, quia præcipuus est inter Accolas talis loci, alijsq; in spiritualibus præfectus.

CAPUT II.

De Origine Parochorum.

ORigo Parochorum non procedit imediatè ex Jure Divino, ut Constitutio Episcopum, quos *Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI. Act. 20.* Sed descendit ex potestate Episcoporum per Jus Divinum constitutâ. Solebant siquidem primitùs Episcopi suas Diœceses regere per Sacerdotes pro nutu & beneplacito à se missos cum assignatione determinati temporis, modi, & limitum suæ administrationis.

Bar-

Barbosa l. c.
tom. 3. ad
traditque
Penit. 2. 11
observari h
cesi Hispal
Successu ve
geretur pop
dinavit Sar
pa XXIV.
ca annum
ad Severu
clesiaz à h
renur, & c
tus Sacerdo
cretum S. D
nus Can. E
verbis: Ecc
Presbyteris
Cameteriæ

Barbosa *l. c. n. 17.* contra Baron.
tom. 3. ad annum Christi 325.
 traditque Henriquez *lib. 3.* de
 Pœnit. *c. 58.* cum modum adhuc
 observari hodie dum in Diœ-
 cesi Hispalensi & Cordubensi.
 Successu verò temporis cum au-
 geretur populus Christianus, or-
 dinavit Sanctus Dionysius Pa-
 pa XXIV. post. B. Petrum cir-
 ca annum Christi 260. *in epist.*
 ad Severum Episcopum, ut Ec-
 clesiæ à se invicem distingue-
 rentur, & cuilibet stabilis ac cer-
 tus Sacerdos præficeretur. De-
 cretum S. Dionysij refert Grati-
 anus Can. Ecclesiast. 13. q. 1. his
 verbis: *Ecclesias singulas singulis*
Presbyteris dedimus, Parochias &
Cæmeteria eis divisimus, unicuique

jus proprium habere statuimus, ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat, sed unusquisque suis terminis contentus sit, & taliter Ecclesiam sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni Judicis de omnibus sibi commissis rationem reddat, & non judicium, sed gloriam pro suis actibus percipiat. Hanc quoque normam Te & omnes Episcopos sequi convenit, & quod tibi scribitur, omnibus quibuscunque potueris notum facias, ut non specialis, sed generalis fiat ista præceptio. Quare quod Parochi jam dicantur Ordinarij, & potestatem habere ordinariam, ita debet accipi, quod potestas, quæ primò solum fuit delegata, postea stabilito Pa-

Parochorum
 re Ecclesie
 refert,
 cap. 10. Lu
 & Leo IV.
 chos succed
 bus Discip
 diatè ad p
 solum eni
 quod Paro
 piscoporun
 plemento
 Discipul
 subsidium

C
 De Dignitat
 th
 Colligi
 chial

Parochorum officio facta sit Jure Ecclesiastico *Ordinaria*. Nec refert, quod Ven. Beda in *cap. 10.* Luc. Glossa Ordinaria, & Leo IV. Papa dicant Parochos succedere septuaginta duobus Discipulis à Christo immediatè ad prædicandum missis: solùm enim innuere volunt, quod Parochi assumantur in Episcoporum adjutorium & supplementum, quemadmodum Discipuli illi missi fuerant in subsidium Apostolorum.

CAPUT III.

De Dignitate & Præcellentia Statûs Parochialis.

Colligitur hæc Statûs Parochialis dignitas & præstantia

tia ex eo quod potestas absol-
vendi à peccatis cæteraque Sa-
cramenta administrandi, quam
omnes Sacerdotes accipiunt, in
alijs sit *ligata*, & non nisi in ne-
cessitate, vel ex privilegio, aut
speciali commissione ab illis ex-
erceri possit; in Parochis verò
libera existat, *absoluta*, & *ordina-
ria*. Unde Synodus Romana IV.
sub Symmacho Papa *can. 6.* Pa-
rochos immediatè post Episco-
pos (& Canonicos Cathedrales,
utpote qui unum cum Episcopo
Corpus constituunt) legitur col-
locasse dicens: *Parochi post Epi-
scopos primi sunt, & solis Episco-
pis cedunt.* Theodulphus etiam
Episcopus Aureliensis, scribens
ad Parochos suæ Diœcesis in
Epist.

*Epist. cit. à
Christi &
Scienc. vep
dvi secund
off. Nec S.
diligentire
ne facta a
nij, apud
offic. Paro
do ait. Pa
cum dotin
quoscunq
antem E*

*Et qui
suarum C
tinet, m
Parochos
Molanus
cap. 14. tu*

Epist. cit. à Baronio ad annum Christi 835. eos sic alloquitur : *Scitote vestrum gradum nostro gradui secundum, & penè conjunctum esse.* Nec S. Rituum Congregatio dissentire videtur in declaratione facta anno 1611. die 15. Junij. apud Barbosam *part. 1. de offic. Paroch. cap. 9. n. 7.* quando ait. *Parochum digniorem locum obtinere debere & præcedere quoscunque alios presbyteros, non autem Ecclesia Cathedralis.*

Et quidem Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum quod atinet, manifestè illis anteponit Parochos Doctissimus Joannes Molanus *lib. 2. de Canonic. cap 14.* cum ait : *Semper igitur Ca-*

nonici honorent Pastores, & sese coram DEO humiliter inferiores cognoscant; Et si prava quædam hujus sæculi Judicia aliud acclament: est enim Cura dignior Canonatu. Item habet Curatus administrationem majorem quæ præcedentiam inducit: Curæ quoque exercitium continet in se magnum periculum, cum sit ars artium, & tantò est pretiosior, quantò periculosior, nec omnis Sacerdos est idoneus ad Curam animarum &c.

Aliam rationem adfert Sanctus Thomas 2. 2. q. 91. art 2. ad 3. cum ait: *nobilior modus est provocandi homines ad devotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per Cantum: & ideò Diaconi*
 &

& Prælati, quibus competit per
 prædicationem & doctrinam ani-
 mos provocare in DEUM, non de-
 bent cantibus insistere, ne per hoc
 à majoribus retrahantur.

De Statu porrò Regulari ne-
 mini dubium esse potest, quin
 longe superetur à Conditione &
 Statu Parochorum, prout fusè
 ostendit Barbosa in Sum. Apost.
 decis. Collect. 557. ex Constitu-
 tione Clementis VIII. quæ inci-
 pit *Decet: Romanum Pontificem.*
 Et ratio clarè evincit; cum facul-
 tas prædicandi & Sacramenta
 administrandi competat Paro-
 chis *ordinariè principaliter, & ex*
officio; Regularibus verò etiam
 quibuscunque non nisi in sola-

tium & sublevamen concessa sit
 Parochorum : Præstantiùs au-
 tem & longè sublimius est facere
 aliquid *ex officio & per se*, quàm
 solùm *ex commissione, privilegio,*
per accidens, & in sublevamen
 aliorum.

CAPUT IV.

De Merito & premio Statùs Parochialis.

Magnitudo Præmij & Meri-
 torũ Statùs Parochialis ex
 duplici capite cognosci potest:
 Primò ex Divinâ promissione
Daniel. 12. Qui docti fuerint,
fulgebunt quasi splendor firma-
menti, & qui ad Justitiam eru-
diunt

diunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates, hinc enim passim colligunt SS. Patres, singulare præmium manere eos, qui ignorantes in viâ Justitiæ erudiunt. S. Thomas in addit. ad 3. p. q. 96. Art. 11. Hieronym⁹, Anselmus, Rusbrochius, Glossa, &c.

Secundò colligitur magnitudo hujus præmij ex intrinsecâ operum Parochialium bonitate & præstantiâ: sunt enim omnes functiones Parochorum actus Religionis, Justitiæ, & Charitatis erga DEUM & Proximum, quæ sunt virtutes inter Morales & Theologicas omnium præstantissimæ juxta illud Pauli I. Cor. 13. *Nunc autem manent Fides, Spes, Cha-*

Charitas, tria haec : major autem horum est Charitas. Quapropter etiam functiones Curatorum à S. Bernardo Serm. 12. in Can. Comparantur operibus & laboribus virorum fortium, dum ait : temerariè objurgat virum de praelio revertentem mulier manens in domo : dico enim , si is qui in claustrò est , eum qui versatur in populo , interdum minus districtè minusque circumspectè sese gerere deprehenderit , v. g. in verbo , in cibo , in Somno , in risu , in irâ &c. non ad judicandum confestim profiliat , sed meminerit scriptum : melior est iniquitas viri , quam benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodiâ vigilans benefacis , sed qui juvat multos , & melius

liùs facit & viriliùs. Quod si implere non sufficit absque aliqua iniquitate, id est, absque quadam inæqualitate vitæ & conversationis suæ, memento, quia Charitas operit multitudinem peccatorum. S. Chrysostomus quoque Homil. 25. in 1. Cor. Præfert curam animarum omnibus corporis afflictionibus, ut sunt humilationes, jejunia, vigiliæ &c. Et Homil. 78. in cap. 24. Matth. Ipsi anteposit Martirio secundum propriam speciem actûs. Cui etiam subscribit S. Thomas 2. 2. q. 124. Art. 3. Et quomodo non præstantis meriti Parochorum conditio, qui eundem planè cum Unigenito DEI Filio scopum & finem habent, ut videlicet

licet quærant ac salvum faciant,
 quod perierat. *Luc. 19.* Fungan-
 turque legatione pro Christo
2. Cor. 5. tanquam illius ministri
 & dispensatores mysteriorum.
1. Cor. 4. quos dedit Pastores &
 Doctores ad consummationem San-
 ctorum in opus ministerij, in adi-
 ficationem Corporis sui? *Ephes. 4.*

CAPUT V.

De officio Parochorum.

PROponit illud Synodus Tri-
 dentina *Sess. 23.* de reform.
Cap. 1. His verbis: *Cum præcepto*
Divino mandatum sit omnibus,
quibus animarum cura commissa
est, oves suas agnoscere, pro his Sa-
cri-

*crificium offerre : verbique Divini
predicatione , Sacramentorum ad-
ministracione , ac bonorum omni-
um operum exemplo pascere , pau-
perum, aliarumq; miserabilium per-
sonarum curam paternam gerere ,
& in cetera munia Pastoralia in-
cumbere , quæ omnia nequaquam
ab ijs prestari & impleri possunt ,
qui qui gregi suo non invigilant
neque assistunt, sed Mercenariorum
more deserunt, Sacrosancta Synodus
eos admonet & hortatur , ut Divi-
norum præceptorum memores , fa-
ctique forma gregis in Judicio &
veritate pascant. Neque enim
Parochi partes muneris sui ritè
explent , si propriam tantùm sa-
lutem , aut (quod pejus est) cu-
stem curare satagant : cum per
hoc*

hoc propriè distinguantur à Regularibus, quod horum institutum sit, per se & ex fine suo quietem amplecti & solitudinem, jejunióque & orationi vacare; per accidens verò & non nisi in necessitate salutem aliorum curare, quando videlicet ab Episcopis in defectum & sublevamen Parochorum evocari solent: Parochi è contra ex officio & primævâ suâ institutione eorum, quibus præsunt, salutem spirituali invigilare obligentur. Habent siquidem Parochi Ecclesiæ CHRISTI quandam similitudinem cum Pastoribus Synagogæ, quibus DEUS apud Prophetam Ezechiel. *Cap. 34.* Propter neglectum officium ita minatur:

tur : *Vae Pastoribus Israël ! qui pascebant semetipsos , nonne greges à pastoribus pascuntur ? lac comedebatis , & lanis operiebamini , & quod crassum erat , occidebatis , gregem autem meum non pascebatis . Quod infirmum fuit , non consolidastis ; & quod agrotum non sanastis ; quod confractum est , non alligastis ; & quod abiectum est , non reduxistis , &c .*

CAPUT VI.

De fine & Spiritu proprio ac peculiari Statui Parochiali.

Quemadmodum omnis Status à D E O inspiratus proprio suo Spiritu & intentione
du-

ducitur , finémque peculiarem sibi propositum habet ; ita Status parochialis ex instinctu Spiritûs S. à Dionysio Papâ institutus singulari quoque Spiritu vivificatur, quo quisquis caret, Parochus verè non est , sed larva Parochi & simulachrum animâ suâ destitutum. Consistit autem hic proprius Parochorum finis , Intentio, & Spiritus in eo, ut se cum Apostolo 2. Cor. 12. *totos impendant & super impendant ad DEI Creatoris sui gloriam, animarum salutem, & publicam Christianæ Reipublicæ utilitatem, sub directione Episcopi, illique strenuos sese Cooperatores in Ecclesiâ DEI exhibeant, non quærentes in aliquo qua sua sunt, sed solùm qua JESU Christi.*

Dixi I.

Dixi 1. *Sub directione Episcopi.* Sunt enim Parochi veluti brachia & manus Episcopi in gubernatione suæ Ecclesiæ, & eundem cum Episcopo finem habent, eodémque Spiritu aguntur: unde sicut brachia & manus non moventur ad quid amplectendum vel dimittendum, nisi ex imperio Capitis, ita Parochi in acceptandis vel dimittendis beneficijs ex nutu Capitis sui, quod est Episcopus, omnimodè dependere, ejusdémque plenariam dispositionem cum verà in indifferentiâ & humilitate expectare, non verò illam per Patrocinia vel precum importunitatem extorquere debent.

Dixi 2.

Dixi 2. *Non quærentes in aliquo quæ sua sunt, sed solum quæ JESU Christi.* Ad innuendum, quod illi hoc Spiritu Pastoralis non agantur, qui veram indifferentiam ad omnia loca, conditiones, officia, & functiones non habent, sed lubentius in Urbibus quàm in Pagis Parochias obtinent, pinguésque conditiones tenuioribus, quietas laboriosis, honorificas minùs nobilibus præferunt: Satis enim significant, se omnia alia quæ- rere quam animas, utpote quæ in Pagis æque pretiosæ existunt, quàm in Civitatibus, & celebrioribus locis. Veri Parochi vox est: *da mihi animas; cetera tolle tibi.* Gen. 14. v. 21.

CA-

CAPUT VII.

De bono, quod probi Parochi præstant Reipublica Christiana.

TRiplex commodum provenit Christianæ Reipublicæ ex honestâ & laudabili Parochorum vitâ. Primum est, quod eorum bono exemplo infideles ad fidem convertantur, Hæretici ad gremium Ecclesiæ reducuntur, & Catholici in eadem conserventur. Alterum est, quod mali Christiani ad meliorem frugem pertrahantur, & boni in sua Justitiâ roborentur, juxta illud *Eccl. 10. Qualis est rector civitatis, tales & inhabitantes in eâ.* Quod enim in Corpore

pore est oculus, hoc in Diœcesi est Episcopus, & in qualibet particulari Communitate Parochus: qui oculus si fuerit simplex & purus, totum illius Communitatis Corpus lucidum erit: sin autem nequam fuerit, totum etiam Corpus tenebrosum erit. Quod significare voluit invictissimus Romanorum Imperator Carolus V. quando dixit, se ex triplici P. cujuslibet Reipublicæ statum non difficulter conjicere posse, si videlicet inspiciat, qualis in ea sit *Parochus*, *Prtæor*, & *Præceptor*.

Tertium emolumentum est quod boni Parochi felicem florentemque reddant Reipublicæ
Statum

Statum etiam temporalem, uti
fatetur Justinianus Imperator.
Lib. 34. cap. de Episcop. audient
his verbis: *Certissimè credimus,*
quia Sacerdotum puritas & decus,
& ad Dominum DEUM & Sal-
vatorem nostrum JESUM Chri-
stum fervor, & ab ipsis missæ per-
petuæ preces multum favorem no-
stræ Reipublicæ, & incrementum
præbent. Testatur id quoque
S. Zacharias Pontifex in Epist.
ad Gallos & Francos apud Oth-
lonum. *lib. 2. Cap. 7. Vit. S. Bo-*
nif. quando recensitis Ecclesia-
sticorum illius temporis vitijs
ita concludit: Dum hæc ita sint,
& tales in vobis fuerint Sacerdo-
tes, quomodo victores contra ve-
stros inimicos esse poteritis? nan

B.

si mundos & castos ab omni fornicatione, & homicidio liberos habueritis Sacerdotes, ut Sacri precipiunt Canones, & nostrâ vice predicat præfatus Bonifacius frater noster, & ei in omnibus obediētes extiteritis, nulla gens ante conspectum vestrum stabit. Quanto tempore verò econtra nocuerint semper Christiano Orbi Pastores mali, deplorat S. Gregorius Homil. 17. in Evang. dicens. Quanto mundus gladio feriat, aspicitis; quibus quotidie percussio- nibus intereat populus, videtis; cujus hoc nisi nostro Sacerdotum peccato agitur? Ecce depopulatae Urbes, eversa Castra, Ecclesiae ac Monasteria destructa, in solitudinem agri redacti sunt; sed nos

per-

*percuntī populo authores mortis
exiſtimus, qui eſſe debemus Duces
ad vitam; ex noſtro peccato populi
turba proſtrata eſt, &c.*

PARS SECUNDA

*De his, quæ Parochum
perficiunt in ordine ad ſe
ipſum.*

CAPUT I.

De

*Neceſſitate, quam habet Parochus
propriam Salutem curandi.*

R*Ecupera proximum ſecundum
virtutem tuam, & attende
tibi, ne incidas. Eccli. 29. Re-*

B 2

gula

gula ordinatæ Charitatis est, ut homo diligat proximum suum sicut seipsum. *Matth. 22.* Non supra seipsum: *non enim ut alijs sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex æqualitate,* inquit S. Paulus *2. Cor. 8.* Qui idcirco etiam Timotheum Episcopum hortatur, ut in officio suo primam sui ipsius curam gerat, deinde aliorum, dum ait: *Attende tibi, & doctrinæ, insta in illis; hoc enim faciens & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt. 1. Timoth. 4.* Quod idem inculcat Presbyteris Ephesinis *Act. 20.* dicens: *attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos, regere Ecclesiam DEI.* Nec ipse, licet tantus esset Apostolus, hanc salu-

salutis suæ curam neglexit, sicut de seipso fatetur 1. Cor. 9. *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; ne fortè cum alijs predicaverim ipse reprobus efficiar.* Habet se scilicet hic mundus (qui totus est in maligno positus) velut quoddam Nosodochium hominibus pestiferis refertum; Unde sicut Medicus talem locum subiturus necesse habet corpus suum antidotis & medicaminibus à veneno præservantibus sollicitè præmunire, ne contactu vel halitu infirmorum pariter inficiatur: ita Parochus, qui Spiritua-
lis animarum est Medicus, & non solùm versari debet cum hominibus contagiosâ pessimorum morum lue infectis, sed &

malè fœtentes eorum conscientias perscrutari, necesse omninò habet cautelas & media cum magnâ sollicitudine adhibere, animúmque suum spiritualibus antidotis præmunire, ne eâdem vitiosorum hominum lue corripiatur & pereat: *Quid enim prodest homini, si Mundum universum lucretur, anima verò suâ detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro anima suâ? Matth. 16.*

CAPUT II.

De Timore DEI.

P*incipium Sapientia Timor Domini: & Scientia Sanctorum prudentia. Proverb. 9. Primum igitur*

igitur, quod Parochum in ordine ad seipsum perficit, & in gratia DEI perseverare facit, est Timor Domini: *Qui enim timet DEUM, faciet bona. Eccl. 15. Et per Timorem Domini declinat omnis à malo. Proverb. 15.* Est autem Timor DEI duplex, *Filialis* scilicet & *Servilis*. Prior non vult offendere DEUM, quia summum bonum est: Posterior, quia Vindex malorum. Per priorem homo justificatur, eò quod fit actus Charitatis. Posterior licet peccatorem non justificet, eum tamen ad justitiam & peccatorum detestationem adducit, ac propterea in S. Scriptura commendatur: *Qui enim sine Timore est, non poterit justificari:*

Eccli. 1. Eò quòd velut navis gubernaculo suo destituta, & à ventis tentationum agitata necessariò ad vitiorum scopulos allidi debeat. Unde passim legimus Sanctos hoc fræno Timoris DEI usos fuisse ad servandos se immaculatos in suis tentationibus, sicut de Tobia Seniore testatur Scriptura *cap. 2. v. 9.* de Juditha nobilissimâ vidua *Cap. 8. v. 8.* de Susannâ uxore Joachim. *Daniel. 13. v. 23.* De obstetricibus Ægyptijs *Exodi. 1. v. 17.* Et de se ac socijs suis, fassus est P. Antonius Arazius: hic enim cum à Rege Lusitano Joanne III. interrogaretur, quodnam herbæ genus usurparent Patres Societatis verfan-

lines in me
bus contra
respondit
Castitatis c
ferunt. To
miraculum
mones à se
sicut olim
perpositus.
Sanctum
ral. cap.
juxta H
Fabiol.
Tertulia
lamentum
sublat
justitiz
Ecclesiast
timore
ter, cit

santes in medijs hominum cæti-
bus contra appetitus carnales,
respondit, *herba quàm socij nostri
Castitatis custodiendæ ergò circum-
ferunt, Timor Domini est, illa
miraculum istud operatur, ut Da-
mones à se longè repellat & effuget,
sicut olim piscis Tobie prunis su-
perpositus. Timor Domini juxta
Sanctum Gregorium lib. 6. mo-
ral. cap. 21. est Anchora cordis,
juxta Hieronymum in epist. ad
Fabiol. Custos virtutum. Juxta
Tertulian lib. de cult. fem. Fun-
damentum virtutis, quod uno
sublato ruit tota perfectionis &
justitiæ structura, attestante
Ecclesiastico. Cap. 21. Si non in
timore Domini tenueris te instan-
ter, cito subvertetur domus tua.*

Et S. Bernardo *Serm. 4. ad Sororem*: *ubi Timor non est, ibi perditio est animæ: ubi Timor non est, ibi dissolutio vitæ est, ubi Timor non est, ibi est abundantia peccatorum.*

Oritur autem Timor Domini in nobis *Primò*, ex firma & viva fide in DEUM nobis intimè præsentem. *Secundò*, ex consideratione Supremæ & infinitæ Majestatis Divinæ de qua David *Psal. 46. Dominus excelsus terribilis, Rex magnus super omnem terram. Tertio*, ex consideratione Divinæ Justitiæ, quæ ipsis etiam *angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit crucian-*

ciandos. 2. Petr. 2. de qua etiam loquitur Christus Matth. 10. *Timete eum, qui potest & animam & corpus perdere in gehennam.* Et Paulus Hebr. 10. *Horrendum est incidere in manus DEI viventis.*

CAPUT III.

De Humilitate.

Non alta sapientes, sed humilibus consentientes. Rom. 12. Quantoperè Parocho necessaria sit Humilitatis virtus, colligitur ex eo, quod superbis DEUS resistat, humilibus autem det gratiam Jacob. 4. Sine gratia autem DEI Parochus non possit resi-

stere tentationibus in Statu suo tam frequentibus, adeoque periculo se exponat turpissimi lapsus & publicæ confusionis. Con-
suevit enim DEUS superbos revocare ad sui agnitionem per publicam infamiam, ut notant SS. Patres, dum eos labi finit in manifestas turpitudines, ut sic confusi cum Psalmista dicant :
Priusquam humiliarer, ego deliqui : bonum mihi quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas. Psal. 118. Videre hoc fuit in Petro Apostolorum Principe, ut in memorato Rege Davide, quorum alter per trinam Magistri sui negationem, alter per turpissimum carnis lapsum ad suæ fragilitatis cognitionem fuit reductus.

ductus. Unde S. Augustinus
lib. 14. de Civit. DEI cap. 13.
audeo dicere, superbis esse utile ca-
dere in aliquod apertum manife-
stúmque peccatum, unde sibi displi-
ceant, qui jam sibi placendo ceci-
derant.

Definitur autem Humilitas
à S. Bernardo *tract. de 12. grad.*
Humil. Virtus, qua quis verissimâ
sui cognitione sibi ipsi vilescit.
à S. Thoma Viro. *Virtus refr-*
nans immoderatum excellentia ap-
petitum, hominémque subijciens
DEO propter ipsum, & proximo
propter DEUM. Præcipui illius
actus numerantur hi duo: Pri-
mus est agnitio propriæ vilitatis,
fragilitatis & nihili tam natu-
ralis

ralis quàm moralis; quod in se agnovit Patriarcha Abraham *Genes. 18.* cum ait: *loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis.* Et S. Paulus *2. Cor. 3.* dicens: *non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex DEO est.* Alter actus ex primo sequitur, & consistit in hoc, quod quis vilem se ac fragilem ab omnibus haberi velit, nunquam de seipso aut de rebus suis honorificè loquatur, laudes hominum non desideret, nec in eis sibi complacet, exteriùs viliora quæque pro conditione Statûs sui eligat, in actionibus suis singularitatem vitet, proprii judicij tenacitatem fugiat, defectus suos
 sibi

sibi intimari libenter audiat, ac denique omnia, quæ per ipsum bona gesta sunt, DEO soli adscribat.

CAPUT IV.

De Mortificatione.

OBsecro vos fratres per misericordiam DEI, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, DEO placentem. Rom. 12. Describi potest Mortificatio, quod sit quædam repressio nimie vivacitatis hominis inferioris & appetitûs sensitivi. Distinguitur enim duplex in homine appetitus, *Rationalis* scilicet & *Sensitivus*. Prior vocatur homo

Su-

Superior, novus, interior, ratio, Spiritus, &c. Posterior vero dicitur homo inferior, vetus, exterior, animalis, sive sensualitas. Et quidem ante peccatum Primorum Parentum in homine sensualitas perfectè subdebatur rationi, sicuti ratio, obediebat DEO: at posteaquam Status Innocentiæ amissus fuit, sensualitas cœpit esse rebellis Spiritui sive rectæ rationi; propter quod etiam frequens est inter appetitum rationalem & sensitivum pugna atque dissensio: *Caro enim concupiscit adversus Spiritum, Spiritus autem adversus Carnem, sibi que invicem adversantur Galat. 5.* dum Ratio tendit solùm in bonum honestum,

stum, caro autem fertur in oblectamenta sensuum, nullâ habitâ ratione honestatis, sed solum boni utilis & jucundi. Unde qui carnis desideria sequitur, dicitur *Carnalis*, & secundum carnem vivere, qui verò carnis appetitus refrænât & coërcet, *Spiritalis est*, & Spiritu ambulat, juxta illud *Rom. 8. Debitorum sumus, non carni, ut secundum carnem vivamus: Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, si autem Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* & *Galat. 5. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Qui sunt Christi, carnem suam Crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.*

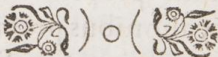
Est

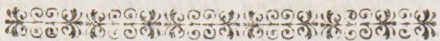
Est autem Mortificatio duplex : *Exterior* una, quæ sensus externos moderatur & cohibet, ne in illicita diffuant. Altera *interior* & perfectior, quæ sensus internos & potentias animæ refrænât, ne imaginationes, cogitatus vel affectus illicitos admittant. Solet enim Mortificatio coërcere intellectum à curiositate, ut rebus inutilibus non intendat : à iudicio temerario, ne in aliorum vitam inquiret à Per- tinacia & singularitate, ut à communi sensu non recedat, neque sibi nimium fidat. Voluntatem moderatur Mortificatio, ut se voluntati divinæ & Superiorum promptè subjiciat, ad eorum nutum officia, & quasvis fun-

functiones suscipiat aut deferat, bonum commune suo privato præferat, & seipsam odio Spirituali prosequatur. Memoriam & Phantasiam etiam refrænât mortificatio, ut noxia & inutilia non recolant. Passiones cohibet, ut rectæ rationis limites non transgrediantur, nec eam prævolent, sed illius ductum & imperium sequantur.

Porrò necessaria est Mortificatio animarum Pastori ex triplici Capite: *Primò* ad evitandum salutis propriæ discrimen in tot occasionibus peccatorum; propter quam causam S. Paulus quoque eam sibi adhibendam duxit *1. Cor. 9.* cum ait: *Casti-*

go corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè cum alijs predicaverim, ipse reprobus efficiar. Secundo ad partes officij sui ritè & exactè adimplendas: siquidem plurimæ in functionibus Parochialibus occurrunt difficultates & molestiæ, quæ sine Mortificatione & egregiâ sui victoriâ superari nequaquam possunt. Tertio ad declinanda scandala & offensiones. quæ ex nimia passionum libertate & indulgentiâ sequi consueverunt.

CAPUT V.

De Tentationibus.

Fili accedens ad sevitutem DEI
sta in iustitia & timore, &
prepara animam tuam ad tentatio-
nem. Eccl. 2. Voluit Spiritus
S. his verbis significare, servum
DEI nunquam in hac vitâ
tutum fore à tentationibus.
Quod etiam declarat S. Hiero-
nymus exponens illud, Eccl. 3.
tempus belli & tempus pacis,
dum ait: *quamdiu in presenti
seculo sumus, tempus est belli,
cum autem migraverimus de hoc
seculo, pacis tempus adveniet: in
pace enim factus est locus DEI,* &

Ci-

*Civitas nostra Jerusalem de pace sortita vocabulum est: nemo ergo se nunc putet securum in tempore belli, ubi certandum est. Nec refert, quod hostes nostri aliquando oppugnare nos desinant, id enim faciunt, ut nos incautos & falsâ securitate delusos fortiùs aggrediantur, & imparatos expugnent. Describitur autem Tentatio, quod sit impugnatio quædam, quâ quis ad malum patrandum allicitur, & duplex est, *Externa* una, quæ consistit solùm in Externa propositione rei vetitæ per consilium, imperium, vel quamcunq̃ue factam exterius repræsentationem, & talis fuit illa tentatio Christi in deserto, *Matth. 4.**

Al-

Alterâ est *Interna*, quâ Phantasia nostra turbatur, & per Species rei prohibitiæ objectas percellitur, & pravis imaginationibus ludificatur, motusq; sensualitatis concitantur & talem tentationem Christus sentire non potuit, nos autem quotidie ferè sentimus & experimur, oriturque à causa vel externa, qualis est diabolus, qui propterea *adversarius* noster & *Sathanas sive Tentator* appellatur, & *Mundus* sive mali homines in Mundo, divitiæ, honores, illecebræ, & quidquid nos ad malum sollicitare & à bono avertere solet. Vel oritur à causa interna, puta à concupiscentia nostra & appetitu sensitivo; *unusquisque enim tentatur à concupi-*

*cupiscentia sua abstractus & ille-
ctus. Jacob. 1.* Vel a pravis nostris
habitibus, & peccandi con-
suetudine, quæ ad nova pec-
cata nos eò fortius trahit & in-
clinat, quò magis fuerit radi-
cata.

Media tentationes superandi
numerantur ab Asceticis Aucto-
ribus sequentia: Primum est
generositas animi & alacritas in
ipsa tentatione, juxta illud *Ja-
cob. 4. resistite diabolo, & fugiet
à vobis.* Habet siquidem se dæ-
mon in tentando quasi mulier
in rixando cum viro suo, quem
si advertat timidum & fugacem,
magis animatur, & ferociter vi-
rum invadit: si verò illum con-
stanti

stanti & erecto vultu resistere
conspiciat , illicò animum abji-
cit , & terga vertit. Ita prorsus
dæmon ex nostra timiditate eva-
dit animosior , & fortiùs instat ;
ex alacritate verò animi & gene-
rositate terretur & fugit. Suasit
hoc medium suis Discipulis B.
Antonius pugil in hac arenâ stre-
nuus , & multis trophæis à dæ-
mone relatis clarus , asseverans ,
inter reliqua arma contra sty-
gium hostem imprimis eminere,
quod quis in ipsa tentatione ge-
nerosum se , alacrem , & hila-
rem ostendat. Porrò excitat
hanc in nobis animi alacritatem
imprimis consideratio imbecil-
litis Adversarij nostri, utpotè
qui non vincit nisi volentem,

C

sicut

sicut testatur S. Hieronymus sup. Cap. 4. *Matth.* cum ait: *persuadere potest, precipitare non potest, si ipsi nolimus.* Et S. Augustinus *Serm. 197. de temp.* *Verum est, fratres, multum praevaler, sed tepidis & negligentibus, & DEUM in veritate non timentibus, alligatus est enim tanquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum qui se illi mortiferâ securitate conjunxerit, latrare potest, sollicitare potest, mordere omnino non potest, nisi volentem.*

Alterum medium superandi tentationes est diffidentia sui ipsius, & confidentia in solo DEO: vult enim DEUS, ut
sem-

semper omnem gloriam, honorem & victoriam ipsi soli adscribamus, unde si homo in sua fortitudine & proprijs viribus confidat, merito sibi & infirmitati suæ relinquitur, ne, quod soli DEO debetur, sibi præsumptuosè arroget. Atque hinc est, quod DEUS SS. in Literis auxilium & assistentiam suam promittat solum in ipso confidentibus. Ut patet. *Psal. 90. Quoniam in me speravit, liberabo eum. Psal. 16. Qui salvos facis sperantes in te. Psalm. 17. Protector est omnium sperantium in se &c.*

Tertium Medium oritur ex secundo, & est Oratio sive petitio gratiæ & auxiliij Divini : postquam enim homo suis viri-

bus diffidit, ad DEUM tanquam auxiliatorem suum per Orationem confugere discit, fuitque hoc ordinarium Regio Psalti, ut passim invenire est in ejus Psalmis, & à Christo præscriptum Apostolis *Matth. 26.* illis verbis: *vigilate & orate, ut non intretis in tentationem, & Matth. 6. & ne nos inducas in tentationem.*

Quartum, Medium & imprimis efficax est, obstare statim ipsis tentationum principijs, antequam invalescant, & vires acquirant, juxta illud S. Hieronymi: *dum parvus est hostis, interfice, nequitia elidatur in semine,* Facilius quippe est scintillam
 extin-

extinguere quàm incendium,
 & hostis cum minore periculo
 rejicitur, dum adhuc extra por-
 tam Civitatis subsistit, quàm
 cum per omnes illius plateas se
 jam diffudit. Habent se tenta-
 tiones ab initio instar morbo-
 rum, qui Corpus humanum
 tentare incipiunt, de quibus
 Poëta : *Principijs obsta, serò me-
 dicina paratur, cum mala per lon-
 gas invaluère moras.*

CAPUT VI.

De Modestia.

Modestia vestra nota sit om-
 nibus hominibus. *Philip. 4.*
 Consistit hæc Virtus in mode-

ratione morum externorum, & cultûs corporis, sivè in decora incessûs, vocis, risûs, vestium, & quorumvis gestuum compositione, qualem scilicet præscribit Clericis Tridentinum, *Sess. 22. de reform. cap. 1.* his verbis: *Sic decet omninò Clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, alijsque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum, ac Religione plenum præferant, levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.* Necessaria autem est Modestia imprimis Parocho non solùm propter ædificationem eorum, quibus præ-
est

est, verum etiam ad servandum se ipsum immaculatum: Sunt enim sensus externi ostia quædam, per quæ omne malum ad cor ingreditur, si non sollicitè custodiantur, juxta illud, *Jerem. 9. Ascendit mors per fenestras. & Thren. 3. Oculus meus deprædatus est animam meam.* Propter quod etiam ex dissolutione morum & sensuum externorum licentiâ indicatur interior animi constitutio propter naturalem, quàm externa cum internis habent cõnexionem, sicut testatur Scriptura, *Eccl. 19. Ex visu cognoscitur vir, & ab occurso faciei cognoscitur sensatus: amictus corporis & risus dentium, ingressus hominis enuntiant de illo.* Quia Specu-

lum mentis est facies, & taciti oculi tam modesti quàm vagabundi mentis fatentur arcana, ut inquit S. Hieronymus ad Furiam viduam: homo enim apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur. Prov. 6. Confirmat id S. Ambrosius lib. 1. offic. cap. 18. duobus exemplis tragicis, dum ait: est in ipso motu, gestu, incessu tenenda verecundia, habitus enim mentis in corporis Statu cernitur, Hinc homo cordis nostri absconditus aut levior, aut jaçantior, aut turbidior, aut contra gravior & constantior & purior, & maturior aestimatur. Meministis, filij, quendam amicum, cum sedulis se videretur commendare officijs, hoc solo
tamen

tamen in Clerum à me non fuisse
receptum, quòd gestus ejus pluri-
mum dedeceret. Alterum quoque
cum in Clero reperissem, jussisse
me, ne unquam prairet miki, quia
velut quodam insolentis incessus
verbere oculos feriret meos, Idque
dixi, cum redderetur post offen-
sam muneri, hoc solum excepi.
Nec fefellit sententia, uterq; enim
ab Ecclesia recessit. Ut qualis in-
cessu prodebatur, talis perfidiã
animi monstraretur, namq; alter
Arianæ infestationis tempore fidem
deseruit, alter pecuniæ studio, ne
judicium subiret Sacerdotem se no-
strum negavit. Lucebat in illorum
incessu imago levitatis species qua-
dam scurrarum percurfantium.

Atque hæc causa fuit , cur idem S. Doctor tres illos aureos libros de officijs ad reformandos in Clero suo mores conscripserit, tamque exactis regulis & præceptis illam externam vultûs & totius corporis compositionem inculcaverit , ut de ipso testatur Baronius.

CAPUT VII.

De Castitate.

HÆc est voluntas DEI, sanctificatio vestra , ut abstineatis vos à fornicatione , ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione & honore : non enim vocavit ; os DEUS in immunditiam , sed in sanctificationem.

1. Thessal.

1. *Theſſal.* 4. Scribit Apoſtolus hæc quidem ad omnes Eccleſiæ Theſſalonicenſis fideles, maxime verò ad Sacerdotes & Paſtores, qui præcipua Eccleſiæ pars ſunt, & propius ad immaculata myſteria accedunt, ideoque ad majorem tum corporis tum animæ ſanctitatem ſunt obſtricti. Eſt autem Caſtitas *Virtus coërens & domans venereas cupiditates* ſive ut S. Auguſtinus deſcribit. *Virtus ſub jugo rationis impetum refrænans libidinis.* Medium illius conſervandæ primum eſt fuga occaſionum illarum, in quibus periclitari ſolet Caſtitas, juxta illud *Apoſtoli 1. Cor. 6. Fugite fornicationem. Cum enim omnibus vitijs prædicaverit reſiſtendum,*

dum, dùm contra libidinem loqueretur, non dixit, resistite, sed fugite fornicationem, ut advertit S. Augustinus lib. de honest. mulier. cap. 1. Hujusmodi autem occasio est familiaritas & cohabitatio Parochi cum fœminâ maximè juveniculâ & extraneâ, cujus periculum indicat Sanctus Bernardus Serm. 34. in Can. dicens: Cum fœmina semper esse, & non cognoscere feminam, nonne plùs est quàm mortuos suscitare? quod minus est, non potes, & quod majus est, vis credam tibi? quotidie latus tuum ad latus juvenule in mensâ, lectus tuus ad lectum ejus in Camera, oculi tui ad illius in colloquio, manus tuæ ad manus ipsius in opere, & continens vis
puta-

putari & esto ut sis, sed ego suspicione non careo. Similia his habet S. Hieronymus in epist. ad Nepotian. Cyprianus lib. de singular. Cleric, Basilus constit. 4. & alij.

Atque hæc etiam causa fuit, cur Sacra & Oecumenica Concilia hanc Clericorum & mulierum cohabitationem tam severè interdixerint, ut videre est in Nicæno, Lateranensi Magno sub Innocentio III. & novissimè in Trident. *Sess. 25. de reformatione cap. 14.* Quorum vestigijs laudabilissimè insistens Celsissimus ac Reverendissimus Noster in suo Decreto nuper 21. Octob. Anno 1679. edito districtè præcepit,

cepit, ut omnes ac singuli, qui per viros rem familiarem administrare potuerint, eorum operâ duntaxat utantur. At si talis Oeconomia necessario gerenda Status fuerit, ut mulieres intra domum Clericalem admittenda sint, non quaelibet absq^{ue} delectu, sed Matres aut Sorores si haberi possint, vel ejusmodi saltem persona suscipiantur, quas sanctitudo morum & provectior aetas extra suspicionem Criminis tam facti constituit, ea insuper separatione factâ, quae ipsos etiam Clericos ab omni periculo & occasione scandali liberet. Qualis autem hæc separatio esse possit, statim subdit his verbis: id quod facillimè fiet, si præter ancillam puer alatur per quem, vel quo præsen-

*sente Clericus necessaria jubeat ,
 quique individuus ejusdem, quoties
 cum muliere tractandum erit , co-
 mes & vita testis existat.*

Secundum tuendæ Castitatis
 medium est custodia sensuum,
 maximè autem visûs & tactûs.
 Sunt enim sensus nostri via &
 aditus , per quem species obscæ-
 næ ingredientibus inæstimabilem
 Castitatis thesaurum deprædan-
 tur. Unde Job. *Cap. 30. Pepigi
 fœdus cum oculis meis , ut ne cogi-
 tarem quidem de virgine.* Et San-
 ctus Basilius *Homil. 24. de Lib.
 gent.* testatur de Alexandro
 Magno , quod Darij filias cap-
 tivas admirabili formâ conspi-
 cuas ne quidem videre dignatus
 sit,

fit , ne illarum pulchritudine
à captivis captivaretur , non ignarus illius , quod canit Poëta :
Si nescis , oculi sunt in amore duces.

Tertium est fuga crapulæ & ebrietatis , juxta illud Apostoli Ephes. 5. Nolite inebriari vino , in quo est luxuria. Venter enim mero estuans citò spumat in libidinem. teste S. Hieronymo *Epist. ad Oceanum.* Sententia S. Nili Abbatis est orat. 2. de luxuriâ.
Qui ventrem cibus explet , & se castè victurum profitetur , ei similis est , qui dicit , in Stipulâ se flame impetum frano cohibiturum : quemadmodum enim furor ignis in Stipulâ sæviens coërceri non potest ,
ita

ita luxuria vis in corpore cibus distento percurrrens retineri nequit.

Et hæc quidem media consistunt in fuga, quæ verò in agendo sita sunt, recensentur ab Ascetis sequentia: *Primò*, Humilitas & animi demissio, quæ removet superbiam, ad cuius justam punitionem DEUS sæpe hominem in materiâ Castitatis tentari & superari permittit. *Secundò*, Lectio & Meditatio SS. Scripturarum, & aliorum Spiritualium librorum, teste S. Hieronymo epist. ad Rusticum: *Amâ Studium Scripturarum, & carnis vitia non amabis.* *Tertiò*, Labor & assidua occupatio, juxta eundem Hieronymum:

mum: *Facito aliquid operis, ut te semper diabolus inveniatur occupatum. Quarto, Frequens Sacramentorum, Pœnitentiæ & Eucharistiæ usus, maximè si Confessio fiat coram eodem semper Sacerdote.*

CAPUT VIII.

De Obedientia.

Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis: ipsi enim per-
vigilant, quasi rationem pro ani-
mabus vestris reddituri, ut cum
gaudio hoc faciant, & non gemen-
tes, hoc enim non expedit vobis.
Hebr. 13. Tres causas affert hic

Apo-

Apostolus, propter quas subditi obedire debent superioribus suis: Prima est, quia hi pervigilant pro nobis, *quasi rationem reddituri pro animabus nostris.*

Quæ certè ratio maximum afferre solatium deberet omnibus, sub obedientiâ viventibus, eò quòd tuti & secuti sint, se in omnibus rectè procedere, quæ à superioribus injunguntur: Quamvis enim superior errare possit hoc illudvè jubendo, subditus tamen certus est se neutiquam errare illud exequendo, nisi manifestè malum appareat. Unde S. Hieronymus in Regul. Monast. cap. 6. Meritò exclamat: *O summa libertas, quâ obtentâ vix possit homo peccare!*

Qui

Qui enim perfectè obediunt ,
quasi in navi securè dormientes
ad portum Cœlestis Patriæ trans-
portantur , vigilantibus conti-
nuò & laborantibus pro ipsis su-
perioribus suis. Altera ratio
Apostoli est , ut *cum gaudio hoc
faciant , non gementes* : grave si-
quidem & permolestum est Su-
periori , quando subditus tam-
parum mortificatus invenitur ,
ut de ipso pro libitu , & quod ex-
pedire judicaverit , statuere ne-
queat , sed anxie semper ac timi-
dè secum disquirere necessè ha-
bet , an , quod imperaturus est ,
subditus æquâ mente sit accep-
taturus , quâ verborum formâ
proponendum ut consentiat ,
quæ motiva afferenda ut persua-
deat.

deat. Tertia ratio est, quod non expediat subditis resistere voluntati Superiorum, idque *Primo*, quia in re gravi mortaliter peccant, teste Apostolo *Rom. 13.* cum ait: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, non est enim potestas nisi à DEO: quae autem sunt à DEO, ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, DEI ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt. Ideò necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Secundo*, quia subditus non perfectè obediens in causa est, quod superior tandem ei condescendat, & pro libitu suo agere sinat, quod sanè periculosissimum est,

&

& metuendum , nè id subdito
 causa damnationis existat , dum
 propriam voluntatem , quæ sola
 in inferno ardet , nimium sequi-
 tur , & superiorem in eam trahe-
 re conatur. Unde S. Bernardus
 Serm. de trib. ordin. Eccles. ad
 Patres in capit. *Quisquis vel
 apertè vel occultè satagit , ut , quod
 habet in voluntate , hoc ei spiritua-
 lis Pater injungat , ipse se seducit.*
 Et tamen videmus hoc tempore
 tam in Religiosis quàm Eccle-
 siasticis , id passim practicari ,
 quod subditi ea officia & munia ,
 quæ illorum voluntati & genio
 minùs arrident , acceptare re-
 nuant , & superiori quod sibi in-
 jungi cupiunt , non obscure in-
 finuent & quodammodò præ-
 scri-

scribant, ita ut cum ipsi ad exemplum S. Pauli seipfos indifferentes superiori offerre deberent, dicentes: *Domine quid me vis facere; Act. 9.* Superior ex ipsis petere cogatur, quod Christus ex Cæco: *quid tibi vis faciam? Luc. 18.*

Porro actus five gradus Obedientiæ primus est, exequi promptè, fortiter & integrè rem à Superioribus præceptam. Quæ *Obedientia operis* dicitur. Secundus est propensio voluntatis spontè & libenter rem præceptam exequentis, & dicitur *Obedientia voluntatis*, distinguiturque à priori, quod in illa possit adhuc esse renisus aliquis & repugnantia

voluntatis, hæc autem insuper
 dicat facilitatem & propensio-
 nem ad operis executionem.
 Tertius gradus est Conformatio
 proprii Judicij cum judicio Su-
 periorum, Judicando id opti-
 mum & expedientissimum,
 quod ipsi statuerint, diciturque
Obedientia intellectûs, de quâ
 S. Gregorius Mag. lib. 2. cap. 4.
 in 1. Reg. *Vera obedientia nec Præ-
 positorem intentionem discutit,
 nec præcepta discernit: quia qui
 omne vitæ suæ judicium majori
 subdidit, in hoc solo gaudet, si,
 quod sibi præcipitur, operatur:
 nescit enim judicare, quisquis per-
 fectè didicerit obedire.* Et S. Hie-
 ronymus *Epist. 4. ad Rust. cap. 7.*
Credas tibi salutare, quidquid
 Præ-

Præpositus præceperit : Nec de majorum sententia iudices , cuius officium est obedire & implere, quæ iussa sunt , dicente Moysi : Audi Israël , & tace.

CAPUT IX.

De Temperantia.

Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas; quicumque his delectatur, non erit sapiens. Proverb. 20. Temperantiæ nomine intelligo hic eam virtutem, quæ appetitum moderatur circa delectationem cibi & potûs, sive quatenus sub se comprehendit abstinenciam & sobrietatem: de Castitate enim, quæ species quo-

D

que

que est, vel pars integrans Temperantiæ, jam supra diximus. Numerantur autem illius actus sequentes :

Primus studium cognoscendi quæ cibi ac potûs quantitas necessaria sit ad vitæ & valetudinis nostræ conservationem, nec non ad debitam munerum à DEO nobis injunctorum administrationem. Secundus est non desiderare cibos singulares & delicatos, sed communibus & faciliè parabilibus contentum vivere, juxta exemplum Sanctorum, quibus DEUS in Scriptura legitur parâsse mensam plerumque vulgarem & communem. Tertius est nunquam cibum su-

mere

mere vel potum, nisi tempore
& loco consueto. Quartus, ca-
vere à nimia aviditate & festina-
tione in ipsa sumptione cibi vel
potûs, juxta monitum sapientis
*Eccli. 37. Noli avidus esse in omni
epulatione, & non te effundas su-
per omnem escam: in multis enim
escis erit infirmitas, & aviditas
appropinquabit usq; ad choleram.*
Quintus est, nunquam de cibis
vel potu miscere sermones, nec
de ijsdem conqueri aut murmu-
rare, quod minùs lautè præparati
fuerint, juxta exemplum S. Ca-
roli Borromæi, qui nunquam
loqui vel querelari auditus est
de cibis, quod fortè appositi es-
sent, quos nollet, aut non allati
quos vellet. Sextus Temperan-

tiæ actus est vitare occasiones, in quibus contra illius regulas peccari solet; quales imprimis sunt comestiones & convivia tam domi quàm foris celebrari solita. Et quidem quod Parochus domi suæ mensam frugalem colere, & convivia intermittere debeat, hortatur Hieronymus *Epist. ad Nepotianum Clericum*, cum ait: *Mensulam tuam pauperes & peregrini, & cum illis Christus conviva noverit. Turpe est ante fores Sacerdotis Christi Crucifixi & pauperis, & qui cibo quoque vescebatur alieno, lictores Consulum & milites excubare, judicemq; provincia melius apud te prandere quàm in palatio. Et alibi: Si in Apostolorum loco sumus, non solum ser-*

sermonem eorum imitemur, sed conversationem quoque & abstinentiam amplectamur: non oportet, inquiunt, dimisso verbo DEI ministrare nos mensis. Totâ Clerici urbe discursant, querunt exhibere iudicibus, quæ illi in prætorijs suis aut invenire non possunt, aut certè inventa non cœmunt.

Quoad convivia verò in alienis ædibus monet idem Hieronymus *Epist. cit. ad Nepotianum* his verbis: *Convivia tibi vitanda sunt secularium, & maxime eorum, qui honoribus tumet. Consolatores potius nos in mœroribus suis, quàm convivas in prosperis noverint. Facile contemnitur Clericus, qui sæpè vocatus*

ad prandium non recusat. Nunquam petentes, raro accipiamus rogati: nescio enim quo modo etiam ipse, qui deprecatur, ut tribuat, cum acceperis, viliores te judicat, & mirum in modum, si cum rogantem contempseris, plus te posterius veneratur. Imprimis autem vitanda sunt Parocho convivia Baptismalia & Nuptialia, sicut ea Clericis expressè prohibuit Concilium Agathense *cap. 39.* Et alia postmodum diæcesana Concilia sunt subsequuta; Imò & Celsitudo Sua prioribus, scilicet Convivijs baptismalibus per utramque Diæcesin suam ipsis quoque laicis penitus interdixit, posteriorum verò luxum laudabiliter restrinxit. Nec excusat exemplum

plum Christi accedentis. Nuptias in Cana Galilææ, sicut benè notat Petrus Abelardus Serm. de Epiphaniâ. cum ait: *Si quis igitur Clericorum tantæ opportunitatis occasionem se habere confidit, accedat intrepidus, gerat quæ Christus, & ei indulgemus. Cum autem vita hominis tentatio sit, & inter nuptiales epulas maximè sobrietas pereat, honestas periclitetur, luxuria conualecat, tantò hæc convivia amplius vitanda sunt, quanto eos in virtutibus præeminere decet.*

* *
*

CAPUT X.

[*De Liberalitate.*

Est autem questus magnus; Pietas cum sufficientiâ, habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. 1. Timoth. 6. Definitur Liberalitas: Virtus quæ moderatur affectum & appetitum ad bona temporalia, sive per quam deposito inordinato bonorum temporalium studio, ea alacriter in propriam & proximi utilitatem, atque ad DEI cultum secundum rectam rationem impendimus. Opponitur ei per defectum Avaritia,

ritia, quâ homo suprâ debitum modum cupit acquirere vel retinere bona hujus mundi, estque vitium summoperè dedecens Parochum, & plurimorum in eo malorum caput atque origo: *Primò* Enim Spiritum devotionis extinguit, quotidiana illius exercitia insipida reddit, mentem continuis curarum & sollicitudinum stimulis exagitat, illamque in officij divini recitatione & Missæ Sacrificio in varias & inutiles cogitationes distrahit, concepta meditationis matutinæ proposita suffocat, quin imò nec tempus quidem & otium ad meditandum permittit; unde etiam jure merito à Christo spinis bonum semen-

tem Patrifamilias suffocantibus comparatur, *Matth. 13. Secundo*, Parochum ad sectandum turpem quæstum, mercaturam, & ignominiosam statui Clericali negotiationem impellit, quam velut scandalosam, multisque perjurijs, fraudis ac injustitiæ periculis expositam ALEXANDER III. sub interminatione anathematis omnibus Clericis interdixit *cap. Secundum; 6. tit. ne Clerici.*

Tertiò, Parochus, cujus animum inexplebilis pecuniæ sitis jam occupavit, in ipsis quoque sacris Ecclesiæ functionibus lucro inhiare, & quæ Christus Sacramenta tanquam salutis nostræ

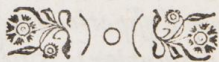
stræ media instituit, ille ad finem prophanum & opes cumulandas ordinare non erubescit: Undè etiam ulteriùs accidit, ut pauperibus in sua Parochia & miseris, à quibus nullam retributionem sperare potest, in administratione SS. Sacramentorum tam facilem ac promptum se non exhibeat. *Quarto*, Avaritia Parochum reddit immisericordem & durum ergà personas miseras & afflictas, quarum tamè curam illi specialiter commissam esse docet, Tridentinum *Sess. 23. de reformat. cap. 1.* cum ait, Præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa est, *pauperum aliarumque miserabilium personarum*

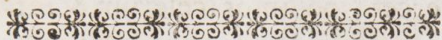
curam paternam gerere. Et indicat S. Paulus ad Galatas 2. dicens, cæteros Apostolos post datas invicem Societatis dextras à se & Barnaba petijſſe, *tantùm ut pauperum memores eſſent.*

Alterum vitium, quod Liberalitati per excessum opponitur est Prodigalitas, quâ in largiendo exceditur, & contingit vel dando, quibus non oportebat, vel ex causis, quibus non debebat; vel excedendo modum inquantitate dati; vel denique nimios sumptus expendendo in proprios usus. Prohibet eam non solùm Episcopis, verùm etiam quibuscunque beneficia Ecclesiastica obtinentibus Tridentinum

num *Sess. 25. de refor. cap. 1. ju-*
bens, ut modestâ supellectili &
mensâ ac frugali victu contenti
sint: nequè ex redditibus Ecclesiæ
Consanguineos, familiaresvè suos
augere studeant, sed si pauperes
sint, ijs ut pauperibus distribuant;
èò quod res DEI sint. Idem
statuit Celsissimus ac Reveren-
dissimus Noster in decreto suo
suprà memorato de Parochis
Diœcesis Herbipolensis, ubi in-
super Definitoribus, Decanis, &
Consiliarijs Ecclesiasticis, maxi-
mè autem Fiscali seriò injungit,
ut eos, qui ludendo, bibendo, cir-
cumvagando, vel aliter nec finem,
nec modum dissipationum fecerint,
fideliter denuntient, quò sic ma-
turè intrâ honestatis terminos
con-

contineri, aut si ita visum fuerit
 Domui Demeritorum usque ad
 correptionem ac emendationem
 condignam immancipari pos-
 sint. Et meritò quidem, peccat
 enim Parochus prodigus non
 solùm in seipsum, sed etiam in
 Ecclesiam & pauperes, quibus
 ex superfluis redditibus sive ex
 Justitia, sive ex Religione pro-
 videre debet, ut testatur S. Tho-
 mas *q. 119. Art. 3. ad 1.* cum ait
 Clericos esse *Dispensatores bono-
 rum Ecclesiae, quae sunt pauperum,*
*quos defraudant prodigè ex-
 pendendo.*

CAPUT XI.

De Fuga Otij.

Multam malitiam docuit Otiositas. *Eccl. 33.* Effectus Otij est casus Regis Davidis *1. Reg. 11.* Iniquitas Pentapolitarum *Ezechiel. 16.* Et seductio vecordis illius juvenis *Proverbior. 7.* Videlicet sicut aqua stagnans & immota progenerat serpentes, bufones, aliaque animalia immunda; sicut ager incultus profert spinas & tribulos; sicut aër immotus pestilens existit & venenosus: ita homo qui serijs rebus corpus & animam non exercet,

ercet , pessimos scelerum & iniquitatum fructus producit, maximè si in delitijs vivat, & sanguis in corpore juvenili adhuc ferveat, His verò tam perniciosis otij & desidia effectibus facillimè obviabit Parochus, si omnes totius diei horas eâ ratione & modo distribuatur, certamque cuilibet horæ functionem suam ita assignet , ut semper cum diabolus occupatum inveniat. *Ut enim otiosus deficit ab ordine suo, sic qui ordinem sibi constituit, otiosus esse desinit, juxta Theophilactum in 2. Thessal. 3.*

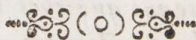
Præscribit hanc temporis distributionem Celsissimus ac Reverendissimus Noster in suo Decreto

creto suprà citato his verbis :
*Functiones suas per integrum diem
ita distribuunt , ut nec otio , nec com-
messationibus , vel alijs indignis oc-
cupationibus locum dent ; vultque
Visitatores suos in eam distribu-
tionem studiosè inquirere , ut
ibidem subdit. Loquitur de hoc
ordine temporis etiam B. Lau-
rentius Justinianus Lib. de di-
scip. & perfect. monast. convers.
cap. 10. dicens : *Maximi procul
dubio periculi res est , pro ut sug-
gerit animus , velle degere. Propte-
rea cunctis consulendum est , ut
taliter unumquodque disponant
opus , quatenus qualibet hora pro-
prium habeat actionem. Sciant ,
quando orationi , quando lectioni ,
quando operi manuum incumben-
dum**

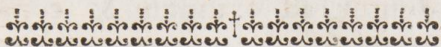
dum sit ; ne acedia spiritu in mentis dubietatem vel hebetudinem evecti tempus suum inaniter consumant. Porrò ab hac regula, quam sibi ipsi Parochus in observatione temporis præscripsit, recedere nunquam debet, aut in ullo casu dispensare, Nisi fraternâ charitate, vel necessitate aliquâ, vel obedientiâ majoris retardetur, ne paulatim viam ad laxitatem sternat, ut benè monet S. Bonaventura myst.

Theol. Cap.

3. p. 3.

CA-

CAPUT XII.

*De Fuga Familiaritatis
Laicorum.*

Nolite transire de domo in domum. *Luc. 10.* Noluit Christus Discipulos suos & Prædicatores per domos circumcurrere, sine necessitate cum Laicis conversari, aut illis familiares se reddere, sed à populo, segregatos, & quantum officij ratio permittit, à sæculari consortio abstractos vivere : *Primò*, quia per hanc segregationem multa declinant peccatorum pericula. *Secundo*, quia sic aptiores reddun-

duntur ad orandum & contemplandum, propter quod & ipsum Christum sæpe legimus in loca ab hominibus separata abivisse, quando Patrem suum cælestem orare volebat. *Tertiò*, quia per ejusmodi segregationem conservant sibi tempus quod per crebras cum Laicis conversationes sæpe inutiliter consumitur. *Quartò*, quia hac ratione sibi auctoritatem conciliant & venerationem: sicut enim familiaritas contemptum parit, ita solitudo reverentiam & auctoritatem. Unde S. Gregorius: *Egressus Samuelis expectetur; quia viri sancti in secreto silentij sui venerandi sunt: Rarò videbatur in civitate, tardè veniens,*

niens, citò recedens: Quo magisterio S. Ecclesiæ Doctor instruitur, ut rarò sit in publico, frequens in occulto; ut quò tardiùs aspicitur, diutiùs veneretur. Atque his de causis Celsissimus ac reverendissimus Noster in suo Decreto jam suprà memorato statuit, ut sui Clerici *Secularium familiaritatem quandoque nocivam devitent*, & ne Alumni in Seminario vel extra illud ipsum in urbe cum secularibus cœnent aut prandeant, vel aliter (nisi quantum summa necessitas ac Superiores voluerint) *conversentur*. Et quidem si Parochus eo, quo supra diximus, modo tempus suum ita distribuatur, ut cuilibet horæ certa sua respondeat functio, nullum ei tempus con-

conversandi inutiliter cum Laicis supererit, & functionum pulchro sibi ordine succedentium alternatio omne temporis & laboris fastidium ita tollet, ut non solum occasionem conversationis non sit expetiturus, verum etiam si hæc adfuerit, agrè & invito animo illâ sit usurus, mediâque ab importuno se hospite liberandi indagaturus. Quale medium suggerit S. Franciscus Xavierius, cum monet, ut quis cum tali, per quem se in solitis suis exercitijs prævidet impediendum, sermonem de rebus divinis & salutem concernentibus instituat: quo si alter delectetur, habet jam aliquem laboris & conversationis suæ fructum: si verò alter in-

vi-

vitus de ejusmodi spiritualibus sermonem audiat, haud diu auscultabit, sed brevi discedet, relinquens ei tempus pro suis functionibus ordinarijs constitutum, nec tam facilè revertetur.

CAPUT XIII.

De Meditatione.

Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc fortè perissem in humilitate mea, Psal. 118. Significat his verbis Psalmista necessitatem Meditationis five Orationis Mentalis: quæ necessitas quamvis in omnibus DEO fervire volentibus, imprimis tamen in animarum Pastore reperitur

peritur esse maxima, idque primo, quia hic destituitur illo mutuae societatis bono, quo alij in Collegijs & Monasterijs conviventes perfruuntur, dum per pia colloquia & spirituales conferentias se mutuò excitare, & fervorem Spiritûs sui conservare possunt. *Secundo* quia Parochus in quotidianis ferè periculis versatur, & sic etiam quotidie sibi per Meditationem vel sacram lectionem de remedijs prospicere necesse habet.

Tertiò quia frigidæ admodum & quasi emortuæ ejus ad populum Conciones existent, nisi meditatio illis animam addat & Spiritum. *Quartò* quia diver-
sæ

ſæ & neceſſariæ ſæpè rei familia-
ris diſtractiones paulatim tepo-
rem inducent, eumque in Spi-
ritu languere facient, niſi ſabro Meditationis & recolle-
ctionis quotidie reaccendatur &
foveatur: Sicut enim carbones
vivi paulatim ſplendorem ignis
& calorem amittunt, quando à
flamma ſeparati ſub liberâ aurâ
collocantur, niſi continuò venti-
labro conſerventur, ita quoque
Parochus licèt in Seminario pie-
tatis ardore accenſus fuerit &
flagraverit, ſi tamen à Conferen-
tijs Spiritualibus remotus, & in
liberiores auras dimiſſus fue-
rit, paulatim à fervore Spiritus
remittet, amiſſoque igneo chari-
tatis colore nigredinem peccato-

E

rum

rum contrahet, nisi quotidianâ Meditatione quasi flabro quodâ se assiduè excitare & Spiritum suum renovare labore. Perspexit probè hanc necessitatem Celsissimus ac Reverendissimus Noster, quando in suo Decreto jam sæpius memorato Consiliarijs, Decanis, ac quibuslibet Visitatoribus suæ Diœcesis injunxit, ut Parochi *in visitationibus ac Capitulis ruralibus diligenter examinentur, maximè de functionibus ad se spectantibus, quotidianis Meditationibus, Lectionibus spiritualibus &c.*

Definitur autem Meditatio, quod sit attenta rerum divinarum consideratio, ad excitandos affectus pios erga DEUM, &
con-

concipienda proposita vitæ Spirituali accommodata. Tres illius sunt partes : prima continet præparationem , & duplex est : una *Remota* , quæ fit pridie seligendo materiam certam , solidam & ex principijs fidei nostræ depromptam, eamque in duo vel tria puncta dividendo , & certum quendam finem sive scopum , qui in meditatione spectandus est , præfigendo. Altera præparatio est *Propinqua* , & consistit partim in oratione sive petitione gratiæ DEI , partim in præludijs , quæ sunt recogitatio præsentia Divinæ , & finis particularis per preces commendatio.

Secunda pars Meditationis continet officium & exercitium *intellectûs & voluntatis* : Intellectûs quidem, ut is primò circa materiam Meditationis actum fidei eliciat, qui fundamentum sit & solida basis actuum voluntatis exinde consecutorum. *Secundò* ut ipsam Meditationis materiam non simplici tantùm actu fidei secundùm nudam substantiam percipiat, verùm etiam circumstantias & qualitates ad voluntatem movendam idoneas penetret. *Tertiò* ut ex prævijs fidei actibus deducat conclusiones practicas, quibus determinet quid amandum, timendum, desiderandum, fugiendum &c.

Ex-

Exercitium *voluntatis* est *primò*, ut ex proposita fidei veritate eliciat pios affectus, sive diversarum virtutum actus, & colloquia cum Christo, B. Virgine, Angelo Custode &c. *Secundò*, ut efformet proposita conclusionibus per intellectum ex fide deductis consentanea, statuens qualiter per decursum illius diei juxta dictamen ab intellectu propositum vivere velit, quibus medijs ad superandam passionem, vel virtutem acquirendam uti. Quæ quidem proposita voluntatis esse debent non generalia & abstracta, sed particularizata, & de Vitio in tali occasione, loco, tempore &c. fugiendo; Eò quod proposita solum generalia

ordinariè suo effectu careant, & animum non satis fortiter contra tentationes præmuniant.

Tertia pars Meditationis est *Conclusio*, & consistit in tribus. Primum est, ut DEO agantur gratiæ pro luminibus per decursum Meditationis communicatis. Secundum, ut petatur gratia ad proposita fideliter exequenda. Tertium, ut hæc ipsa proposita & affectus contrahantur in brevem aliquam & nervosam sententiam pro juvanda memoria, & fervore ex Meditatione concepto imposterùm conservando: quæ sententia à S. Salesio *fasciculus devotionis*, ab alijs verò *Tessera* nominari solet.

CA-

CAPUT XIV.

*De Examine Conscien-
tia.*

QUæ dicitis in cordibus vestris, in cubiculis vestris compungimini. *Psal. 4.* Describitur Examen conscientia, quod sit vitæ actionumq; nostrarum recognitio, æstimatio, & expensio ad finem vocationis nostræ directæ ad eas corrigendas. Utilitas ejus multiplex est. *Primò* enim errores admissos per contritionem retractat, hominemque DEO reconciliat. *Secundo* per novum propositum mentem con-

fortat in futurum. *Tertio*, hominem ducit in veram & genuinam sui ipsius cognitionem. *Quarto* prudentiam parit in Spiritualibus & experientiam: *Consilium enim futuri venit ex prae-rito*, ut ait Seneca.

Dividitur autem Examē Conscientiæ in *Generale*, quod pro materiâ habet omnes actiones, errores & defectus ab ultimo tempore facti examinis admisso: & in *Particulare*, quod vitium aliquod in particulari extirpandum respicit. Prius consistit in Quatuor potissimum punctis: Primum, est petitio gratiæ ac luminis à DEO ad reperiendos defectus & peccata, in quæ pro-

prolapsi sumus. *Secundum*, est exactio rationis de cogitationibus, verbis & operibus, ab ultimo examine admissis. *Tertium*, est dolor de peccatis, si quæ deprehensa sint; vel gratiarum actio, si ab illis fuerimus præservati. *Quartum* denique Punctum est Propositum emendationis de futuro & conclusio totius examinis per brevem aliquam orationem. Generali examini teste Alphonso Rodericio *p. 1. tract. 7. c. 10. n. 3.* subjungitur *Particulare*, cujus hæc est praxis: Primò in eligenda materia alijus vitij extirpandi habenda est ratio gravitatis & universalitatis, ut semper ante omnia laboremus eradicare illud, quod

cæteris graviùs, & aliorum vitiorum fons atque Caput esse solet. *Secundò* necesse est in unoquoque vitio distingui gradus, ut non uno voluntatis nisu sive conatu totum vitium in suâ generalitate oppugnemus, sed ab uno actu ad alterum gradatim procedamus. *Tertiò* numerus quotidianorum lapsuum scripto annotari debet, & tempus matutinum cum pomeridiano, dies cum die, mensis cum mense conferri, ut quantum profecerimus, faciliùs dignosci queat. *Quarto* non facilè mutanda est particularis Examinis materia, sed tãdiu uni vitio oppugnando insistendum, quoad usq; planè devictum fuerit & superatum. *Quintò*

tò posteaquam lapsos nos esse deprehendimus, statim elicito dolore error est corrigendus, & propositum renovandum. *Sextò* denique post lapsum semper pœna aliqua à nobis exigenda est, & castigatio voluntaria infligenda. Porro Tempus Conscientiam examinandi opportunum juxta Alphon. Rodericium *p. 1. tr. 7. c. 10. n. 2. & 3. M. Avilam in audi filia; c. 62. Ludovicum de Ponte in suo Duce Spirituali tr. 2. c. 7. §. 5. &c.* est Matutinum, Meridianum, & Vespertinum, unde S. Dorotheus *Ser. 11. Quo pacto per singulos dies nos ipsos purgare, & propemodum expiare debeamus, exactè docuerunt Majores & Patres nostri, nempe*
ut

*ut Vesperis sedulo quisq; perquirat
& investiget, quomodo pertran-
sierit diem illum: rursus mane
examinet, quomodo exegerit no-
ctem illam, & pœnitentiam agat,
& respiscat coram DEO, si quo
pacto (ut fieri potest) peccatum
aliquod admiserit.*

CAPUT XV.

De Exercitijs Spirituali- bus.

V*enite seorsim in desertum lo-
cum, & requiescite pusillum*
Marc. 6. Nomine Exercitiorum
 Spiritualium intelligitur hic re-
 collectio sui ipsius per meditatio-
 nes, Spirituales lectiones, ora-
 tiones

tiones, examina Conscientiæ,
& alias functiones Spirituales
per aliquot dies certo ordine &
methodo sub directione Patris
Spiritualis instituta. Finis dicto-
rum Exercitiorum est, mentem
recolligere, sive statum suum
interiorem perspicere & ordina-
re, quid in posterum fieri oport-
teat ad eum, si sanus & rectus
inveniatur, conservandum, aut
si distortus & pravus, reforman-
dum. Unde patet summum illo-
rum esse fructum & utilitatem:
Primo enim faciunt hominem
devenire in statûs sui interioris,
vitiis & defectuum exactam
notitiam, quos defectus fortassis
hucusque proprio amore excæ-
catus nunquam agnovit saltem
esse

esse tam graves & indecentes. *Secundo* omnia præterita peccata per Confessionem Generalem expiantur, ac si qui fortè in præcedentibus confessionibus errores admissi fuissent, corriguntur. *Tertiò* peccatorum radices & causa investigantur, mediâque deinceps illa declinandi excogitantur. *Quartò* novi stimuli & calcaria homini adduntur ad reliquum vitæ suæ stadium alacrius decurrendum, caveturque ne conceptus in prima statûs Clericalis susceptione fervor languere progressu temporis incipiat. Quæ etiam ratio fuit, cur Celsissimus & Reverendissimus Noster in Decreto suo jam sæpius nominato tam seriò & sub inter-

mina-

minatione Div
 Spiritualibus
 & Confessio
 junctæ, com
 marum curæ p
 tim ad dicta
 care.

Praxis au
 hac Spiritua
 fructu obedi
 atoribus pra
 Saponenda
 gia, & ani
 poralium str
 ut DEUM
 cesa volere p
 mendandus
 secessu DE
 ces, la meoq

minatione Divini judicij suo in
Spiritualibus Vicario Generali,
& Consiliarijs Ecclesiasticis in-
junxerit, omnes ac singulos ani-
marum curæ præstitutos annua-
tim ad dicta Exercitia convo-
care.

Praxis autem & methodus
hæc Spiritualia Exercitia cum
fructu obeundi ab Asceticis Do-
ctoribus præscribitur ista: *Primò*
Seponenda sunt omnia alia ne-
gotia, & animus à Curarum tem-
poralium strepitu subducendus,
ut DEUM intus loquentem Af-
ceta audire possit. *Secundò* com-
mendandus est hic exercitiorum
secessus DEO & Sanctis per pre-
ces, lumenque petendum ad mi-
ferias

ferias, & indigentias spirituales agnoscendas. Pro quo fine eligi poterit præter B. V. MARIAM unus alterve Patronus, v. g. S. Josephus, Angelus Custos &c. *Tertiò* excipiendæ sunt instructiones & monita Patris sive Ducis Spiritualis, qui ascetæ in hac solitudine adjunctus fuerit, ut ipsum in distributione temporis, determinatione materiæ, meditatione & sacra lectione dirigat, in dubijs & difficultatibus Conscientiæ suæ enodandis auxilium præbeat, consilia & media opportuna ad curandos animi morbos, & progressum in vita spirituali faciendum suggerat. *Quartò* añotanda sunt luminaria potiora, quæ in meditationibus

bus & reliquis Exercitiorum functionibus à DEO superno lumine in anima accenduntur, sicut & concepta vitæ in melius mutandæ proposita, ut deinceps sæpius relegendi, & in memoriam revocari possint. *Quintò* instituenda est Confessio Generalis omnium peccatorum, saltem ab ultima Generali Confessione admissorum, si tamen ea Patri spirituali visa fuerit expediens, & non magis eam propter Conscientiæ anxietates & scrupulos omittendam judaverit. *Sextò* denique postquam Exercitia finem suum habuerint, referendæ sunt DEO Opt. gratiæ pro luminibus & omnibus donis iu decursu Exercitiorum

rum concessis, rogandusque est, ut, qui velle dedit, perficere etiam tribuat.

CAPUT XVI.

De Celebratione quotidiana & Confessione Sacramentali.

Qui manducat me, & ipse vivet propter me. Joan. 6.
 Quantum subsidij Parocho conferat ad se conservandum in Statu gratiæ quotidiana & digna celebratio, sive oblatio Sacrificij incruenti, patet indè, quòd inter celebrandum sumat Domini Corporis & Sanguinis Sacramentum, cujus effectus Specialis

lis est, nutrire & confortare animam adversus tentationes, & à peccatis præservare: Sicut clarè indicat Tridentinum. *Sess. 13. Cap. 2.* Cum ait: *Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tanquam spirituales animarum cibum, quo alantur, & confortentur viventes vitâ illius qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me: & tanquam antidotum, quo liberemur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præservemur.* Dixi: *Dignam Celebrationem:* Ut verò Parochus dignè quotidie celebret, duo imprimis observanda sunt; Primum est, ut vita ipsius sit continua quædam ad Sacram Communionem præparatio, id est, ut

ut manè à somno usquè ad tempus Sacrificij à quibusvis peccatis, etiam venialibus, abstinere satagat, eâ videlicet de causâ, quia illo die est communicaturus; post celebrationem verò usq; ad finem diei, sive usquè ad somnum se immaculatum conservet, ideo, quia illo die communicavit: Nequè enim Parochus minorem animi præparationem ad hanc Sacram mentam afferre debet quàm Laici, qui diebus illis, quibus communicant, singulari studio à peccatis sibi cavent, & operibus pietatis se dedunt. Alterum est, ut Parochus per Confessionem Sacramentalem frequenter Conscientiam suam emundet juxtà illud

illud *Apostoli i. Corinth. 11. Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.* Non enim finit frequens Confessio sordes peccatorum etiam venialium in conscientiam cumulari, sed sicut scopæ itetate conservant munditiam domus, ita & hæc munditiam & puritatem mentis. Laudabilis est multorum Parochorum consuetudo, ut singulis saltem octo diebus semel ad minimum Confessionem suorum peccatorum instituant, nisi necessitas aliquando pluriès intra hebdomadem exigat. Ordinârunt Patres Tridentini *Sess. 23. de reform. c. 18. de pueris in Seminario educandis, ut hi saltem singulis mensibus*

bus confiteantur peccata. Adul-
tiores verò & aliquo jam Ordine
Sacro initiatos monent in ea-
dem Sessio. c. 13. ut sciant, maxi-
mè decere, si saltem diebus Domi-
nicis & solemnibus, cum altari
ministraverint, sacram Commu-
nionem perceperint, præmissâ sci-
licet, Sacramentali Confessione,
& Celsissimus ac Reverendissi-
mus Noster in suo Decreto supra
memorato statuit, Neminem ad
ullum sivè Majorem sivè Minorem
Ordinem, imò nec ad Tonsuram
quidem admittendum esse, qui non
mensuatim bis ad minimum ad
Sacramentalem Confessionem & sa-
cram Communionem accesserit.
 Quid ergò Hi minùs à Sacerdote
 & Parocho exigere poterunt,
 quàm

quàm ut singulis saltem octo diebus sacrum pœnitentiæ Tribunal frequentet pro acquirendâ & conservandâ illâ, quam sacra Mysteria requirunt, animi puritate & sanctitate. Nec dicas: quid semper pro absolutione afferam? deficit me materia: *Septies enim in die cadet justus. Prover. 24.* Et, si vestis, quæ intra cubiculum asservatur, pulvere sæpè conspergitur, ac purgatione opus habet, quantò magis illa quæ foris in platea & compitis circumfertur? Volo dicere: Si religiosus in claustro suo existens invenit post octiduum in suâ conscientiâ, quod per Confessionem purget, quantò magis Parochus in mundanâ

nâ

nâ conversatione constitutus ?
 quod si aliam pro absolutione
 materiam non inueniat, hæc
 certè sufficiens erit, quod in
 quotidianis suis actionibus adeò
 negligens & incurius fuerit, ut
 defectus & errores in illis admis-
 sos non observârit. Quod si ve-
 rò (sicut fieri potest) lethali
 peccato se inquinâsset Parochus,
 servanda esset illa præceptio
 Tridentini *Sess. 13. c. 7.* statuen-
 tis, *ut nullus sibi conscius mortalis*
peccati, quantumvis sibi contritus
videatur, absq; præmissâ Sacra-
mentali Confessione ad Sacram
Eucharistiam accedere debeat. Mo-
 do non desit copia Confessoris.
 Quod si necessitate urgente Sacer-
 dos absq; præviâ Confessione cele-
 brave-

braverit, quamprimùm confiteatur. Confessarium quod attinet, solent aliqui Parochi confiteri suis Capellanis, & Capellani vicissim suis parochis; quod ego non probo, saltem extra necessitatem propter mala, quæ exindè accidere possunt & solent partim contrà Reverentiam Sacramenti, partim etiam contrà spiritualem Pœnitentium utilitatem. Confessarius igitur eligatur talis, qui sit vir maturus & gravis, doctus, discretus, & non nimium familiaris, qui que pœnitentem carpere vel monere non erubescat, si ita ad emendationem illius necesse fuerit.

PARS TERTIA

*De his, quæ Parochum
perficiunt in ordine ad
DEUM.*

CAPUT I.

*De functionibus Ecclesiasticis ac-
curatè & exactè Parocho
obeundis.*

IN omnibus operibus præcellens
Lectio Eccli. 32. Munia & fun-
ctiones Parochi sunt recitare
Breviarium, offerre Sacrificium,
concionari, catechizare, visi-
tare infirmos, corrigere pec-
cantes, Sacramenta admini-
strare

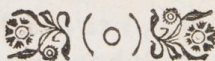
strare &c. Quæ omnia non obiter, perfunctoriè, & levi ut ajunt brachio, sed exactè, alacriter, accuratè, & cum singulari industriâ obire debet, *Primò* quia sunt actiones & ritus ad cultum summo DEO deferendum instituti, & proprium quodammodo illius opus, de quo *Jerem. 48. maledictus qui facit opus DEI fraudulenter*, sive ut alij legunt, *negligenter. Secundo* quia accurata ejusmodi & exacta rerum sacrarum tractatio plurimam illis coram adstantibus confert authoritatem & æstimationem: sicut econtra lurida & perfunctoria earum administratio apud vulgus vilescere illas facit & contemni:

quam enim æstimationem concipere poterit indoctum vulgus de rebus sacris, si viderit eas vilipendi ab his, quos putat æquos esse rerum æstimatores.

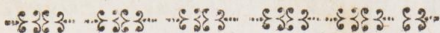
Porro modus dictas functiones accuratè & ad amussim obeundi est, primus ut Parochus antequam illas aggrediatur, prius apud se per brevem moram consideret, quam rem tractare velit, quæ illius dignitas, sanctitas, necessitas, utilitas &c. Secundus, ut omnes & singulas Cæremonias pro qualibet functione in Rituali præscriptas exactè semper observet, nullum ritum impertinentem addat, neque aliquem præscriptum omit-
tat.

rat. Quod quidem ut certiùs fiat, prævidendus erit semper liber Ritualis, si temporis ratio & necessitas permittat, antequam Parochus functionem aliquam obire incipiat. Tertius modus est, ut omnes Corporis gestus ad modestiam & gravitatem componat; risum, confabulationem, oculorum evagationem & cæteras levitates; devitet considerans suam quam in tali functione sustinet personam: est enim constitutus publicus Ecclesiæ Minister, Mysteriorum DEI dispensator, pro Christo legatione fungens, nec non Mediator DEUM inter & homines. Quartus est, ut singula verba non tantùm formæ, sed etiam reliquarum

precum ab Ecclesia in sacris functionibus praescriptarum clarè, distinctè, graviter & cum affectu quodam pietatis ac sensu devotionis ex libro recitet. Quintus denique modus est, ut peractâ qualibet functione sacrâ supra illam se reflectat & examinet, num error aliquis circa illam admissus? in quo? unde acciderit? & quomodo deinceps corrigendus?

CA-

CAPUT II.

*De sanctitate & puritate
animi, cum quâ functiones sa-
cra à Parocho sunt
obeunda.*

Sancti estote, quia Ego sanctus
sum Dominus DEUS vester. *Le-
vit. 19.* Vult sanctissimus DEUS
Mysteria sua cum Sanctitate &
internâ animi puritate tractari,
quia ipse, ad cuius cultum illa
ordinata sunt, omnis impuri-
tatis hostis est, & quidquid im-
mundum est abominatur. Unde
jam olim in lege Mosaicâ suis
Ministris sanctitatem aliquam
præcepisse legimus *Levit. 21.*

his verbis : *Sancti erunt DEO suo, & non polluent Nomen ejus ; incensum enim Domini, & panes DEI sui offerunt, & ideo sancti erunt. Qui habuerit maculam, non offeret panes DEO suo, nec accedet ad ministeriũ ejus &c.* Quin & certos ritus ac cæremonias per servum suum Moysen instituit, quib⁹ mundari, sanctificari, & consecrari debebant, qui ad ministerium illius essent accessuri, ut patet *Levit. 8.* Verùm illa sanctitas solùm erat legalis & externa, ac figura quædam sive adumbratio veræ internæque sanctitatis, sicut etiam sacrificia illius legis & ministeria solùm præfigurabant sacrificium nostrum & ministerium Ecclesiæ Christi :
Qua

Quapropter quò sanctiora jam sunt Myſteria noſtra & functiones circa illa, eò major requiritur ſanctitas & puritas in eorum miniſtris, ſicut benè notat ſanctus Ambroſius *lib. 1. offic. c. 50.* cum ait: *ſi in figura tanta obſervantia, quanta in veritate? diſce Sacerdos, quid ſit lavare veſtimenta tua, ut mundum corpus celebrandis exhibeas Sacramentis. Si populus ſine ablutione veſtimentorum prohibebatur accedere ad hoſtiam ſuam, tu illotus mente pariter & Corpore audes pro alijs ſupplicare? audes pro alijs miniſtrare? Qui Moysen ardentem rubum accedere non eſt paſſus cum calceis forditatis. Exod. 3. Quo-*

dere ad suum ministerium cum
conscientiâ turpiter maculatâ?

Conservatur autem interna
animi puritas in Parocho impri-
mis per ea media à nobis *parte 2.*
recensita. *Secundo* per fugam
peccatorum venialium, utpote
quæ ad mortalia paulatim dispo-
nunt velut morbus ad mortem,
juxta illud *Eccl. 19. qui spernit*
modica, paulatim decidet. Solent
enim peccata levia impedire in-
fluxum specialium auxiliorum
DEI ut notat S. Thomas *1. 2.*
q. 88. art. 3. & vires ad resisten-
dum tentationibus infringere,
dum homo paulatim assuescit
mandatis Divinis & Conscien-
tiæ repugnare, habitus virtu-
tum

tum acquisitos diminuit, vitiorum verò consuetudinem & habitus adauget, ac fervorem Charitatis paulatim extinguit.

CAPUT III.

De intentione sacris functionibus à Parocho præstendâ.

Lucerna Corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus simplex fuerit, totum Corpus tuum lucidum erit si autem oculus tuus fuerit nequam, totum Corpus tuum tenebrosum erit. Matth. 6. Voluit Christus per hæc verba significare necessitatem sanctæ Intentionis in operibus nostris, sicut

passim explicant SS. Patres, intelligentes per Corpus ipsum opus, quod facturi sumus, per oculum verò finem & intentionem, ex qua procedere debet. Unde Richardus de S. Victore de Stat. intern. hom. *Quod est corpus sine vitâ, hoc est opus sine intentione bonâ, qualibet ergò actio quamvis bona videatur, quasi mortua judicatur, nisi per consilium ad intentionē bonam animetur.* Patet hoc in Jejunio, Oratione & Eleemosynâ apud eundem Evangelistam: Quæ enim opera commendantur, & mercedem habent in Tobia & Centurione Cornelio *Tob. 12. & Act. 10.* ea in Pharisæis reprehenduntur à Christo tanquam vacua & omni mercede supernaturai
in-

indigna. Nec alia discriminis ratio in Scripturis assignatur, quàm quod illi opera sua ex sancto quodam fine & intentione exercuerint, hi verò profanum & inutilem actionibus suis finem præstituerint. Habet scilicet se intentio ad opus, sicut radix ad arborem & illius ramos. de qua S. Paulus *Rom. II. Si radix sancta, & rami.* Possunt autem Parochi duobus ferè modis à debito actionum suarum fine & scopo aberrare: *Primò* si illas ad nullum omninò laudabilem finem referant, sed ex nuda consuetudine vel habitu operentur, aut certè ex intentione solùm naturaliter bonâ & honestâ, ne videlicet tanquam rerum suarum negli-

gligentes mulctari possint vel reprehendi. Et tales ordinariè in functionibus suis luridi sunt & perfunctorij, servientes solummodò ad oculum, & contenti, si munere suo utcunque ac secundùm externam speciem sint perfuncti. Secundo modo deviare possunt à recta intentione, quando sacris suis functionibus finem præfigunt planè malum & intentionem perversam, v. g. lucrum temporale, aut vanam hominum laudem & æstimationem. Qui duo fines valde multa Parochorum corrumpunt opera. Primus enim Sanctissimorum etiam Sacramentorum administrationi se insinuare solet, Alter verò ministerijs sacri Altaris, Cho-

Chori, & Suggestus infidiari non
crubescit. Porrò intentio per-
fectissima, maximè meritoria,
& securissima, quam Parochus
aliquis operibus sacris & indiffe-
rentibus præfigere debet, est illa,
quæ à Charitate DEI dimanat,
& ipsius Sanctissimæ voluntati
satisfacere, gloriam augere,
gratum ei obsequium præstare,
illique soli placere intendit: Ad
quam intentionem nos hortatur
S. Paulus 1. Cor. 10. cum ait: *sive
ergò manducatis, sive bibitis, sive
aliud quid facitis, omnia in glo-
riam DEI facite. & Coloss. 3. Omne
quodcunq; facitis in verbo aut in
opere, omnia in nomine Domini no-
stri Jesu Christi.* Dixi intentionem
illam esse securissimam, quæ
à Chari-

à Charitate DEI dimanat : do-
cent enim Authores non pauci
conformiter D. Thomæ ex Apo-
stolo *1. Cor. 13.* opera cujus-
cunque virtutis, quamvis ex
speciali motivo illius procedant,
non esse meritoria vitæ æternæ,
nisi à Charitate eliciantur,
vel imperen-
tur.

PARS

PARS QUARTA

*De his , quæ Parochum
perficiunt in ordine ad Pro-
ximum.*

CAPUT I.

*De necessitate , quam habemus , cu-
randi Salutem Proximi.*

ERue eos , qui ducuntur ad mor-
tem ; & qui trahuntur ad in-
teritum , liberare ne cesses , si dix-
eris : vires non suppetunt , qui in-
spector est cordis , ipse intelligit , &
scrutatorem anima tua nihil fallit ,
reddetque homini juxta opera sua.
Pro-

Proverb. 24. Multi præclara talenta in puplicam Reipublicæ Christianæ utilitarem erogando à DEO acceperunt , qui tamen amore quietis & solitudinis ea sæpe in terram defodiunt, nec ullam proximi Curam in se recipere volunt ; quibus meritò S. Augustinus accommodat Evangelicam illam parabolam de servo Pigro & inutili *Matth. 25.* qui acceptum talentum, quod in Domini sui utilitatem impendendum erat , signis in terram defodit , timens ne fortè negotiando illud perderet , & gravem Domini sui, quem sciebat hominem esse durum & austerum, indignationem incurreret ; Verùm revertente Domino tanquam servus

vus nequam & inutilis in tenebras exteriores eiectus est & destrusus : additque S. Doctor : *Hi pigri hujus servi exemplo sapiant : non enim aliam ejus condemnationis causam legimus , quàm quod talentum acceptum elocare omiserit.* Scilicet cui multum datum est , multum quaeretur ab eo ; & cui commendarunt multum , plus petent ab eo. *Luc. 12.* Cum enim auferuntur dona , rationes etiam crescunt donorum , ut testatur S. Gregorius *Homil. 9.* In Evang. quamvis enim inficiari nemo possit , teneri unumquemque imprimis curam gerere propriae suae salutis , & à Curâ aliorum abstinere in casu , quo post accuratam naturæ suae inspectionem ,
&

& maturam cum viris prudentibus deliberationem deprehendit eam conditionem fore salutis propriae noxiam & periculofam : nihilominus negari etiam non potest, sæpe numero intervenire inanem quandam meticulositatem & formidinem , sive potius fraudem & dolum inveterati serpentis, invidentis DEO gloriam , hominibus salutem , & , quæ Ecclesiæ exinde accrescere possit , utilitatem. Cum enim DEI omnia perfecta sint opera , hoc ipso , quod statum aliquem in Ecclesia sua instituerit , particulares illi quoque gratias præparavit & auxilia ad perfectionem in illo statu esse quandam opportuna : neque DEUS aliquem ad
ejus-

eiusmodi vitæ statum vocare & dirigere solet, quin simul convenientia eidem remedia, vires & auxilia largiatur ad finem illius obtinendû necessaria, sicut egregiè probat tum authoritate Scripturæ, tum etiam ratione S. Thomas. 4. *distinct. 24. q. 1. Art. 2. ad 1.* Unde si quis omnibus ritè ac prudenter consideratis ad statum Pastoralem se à DEO vocatum iudicet, non est, quod vanâ ab eo formidine, & inanibus diaboli terriculamentis se absterri sinat; cùm fieri possit per specialia auxilia sancto huic statui annexa DEO ipsum protegente, ut minùs in Confessionali, alijsque functionibus publicis, quàm Monachus aliquis in Cellula sua
ab-

absconditus, & muris undique
cinctus tentationibus infestetur,
præsertim si ipse sibi etiam non
desit, & media superius à no-
bis allata usurpare non intermit-
tat.

CAPUT II.

De Exemplo bonæ Con- versationis.

Exemplum esto fidelium in ver-
bo, in conversatione, in Cha-
ritate, in fide, in Castitate. 1. Ti-
moth. 4. Ut verbum Parochi,
quod ex suggestu declamat, fru-
ctiferum sit & efficax, exemplo
id confirmare debet, non alie-
no, sed proprio & domestico:
quia

quia ad amorem cœlestis Patriæ homines magis incitantur exemplis quàm prædicamentis, & nihil est, quod alios magis ad pietatem & DEI cultum assiduè instruat, quàm eorum vita & Exemplum, qui se divino Ministerio dedicarunt: cùm enim à rebus sæculi altiorem sublatis locum conspiciantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos conijciunt, ex ijsque sumunt, quod imitentur, ut inquit Tridentinum Sess. 22. de reform. cap. 1. Ubi notandum, quod vita Sacerdotum exemplaris dicatur instruere assiduè: qui enim linguâ tantùm docet, instruit solùm, quando os ad docendum aperit: qui verò bonæ conversationis exemplum præfert,

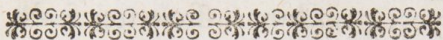
fert, tacente etiam lingua assidue
& sine intermissione illos erudit,
in quorum oculos vita illius in-
currit. Habet verò vita exempla-
ris Parochi triplicem effectum:
Primus est, quod demonstret esse
possibile, atq; etiam facile practi-
cabile id, quod à Parocho pro Cõ-
cione dictum est, juxta illud S.
Bernardi *Serm. de S. Benedicto*:
*Sermo vivus & efficax exemplum
operis est, plurimum faciens suasi-
bile, quod monstratur factibile.* Et
Theophilact. in *Luc.* *Quando
docens facit, quæ docet, allevat
onera, exemploque suo consolatio-
nem adfert Discipulis: quando au-
tem nihil horum facit, quæ docet,
tunc quæ docet, gravia onera vi-
dentur Discipulis.* Secundus ef-
fectus

fectus boni exempli est , quod Parochus ille ostendat doctrinam à se traditam esse omninò ad evitanda inferni supplicia, & ad salutem consequendam necessariam. Si enim ipse quæ docuit , in se exprimere negligat , plures intra se ita ratiocinabuntur : Si vera essent & ita necessaria quæ dicit, sanè ipsemet meliùs ea observaret : Si fornicatio excluderet à regno Cœlorum , cur ipse domi suæ concubinam aleret ? Quare S. Hieronymus Nepotianum Clericum ita monet : *Non confundant opera tua sermonem tuum ; ne , cum in Ecclesia loqueris , tacitus quilibet respondeat : cur ergò hæc , quæ dicis , ipse non facis ?* delicatus Magister

G

est ,

est, qui pleno ventre de jejunijs disputat, accusare avaritiam & latro potest. Sacertotis Christi os, mens, manusque concordent; quia perdit auctoritatem docendi, cujus sermo opere destituitur. Tertius bonae conversationis effectus est, quod Parochus vitia liberè & sine rubore tam publicè quàm privatim reprehendere audeat & mulctare: qua dicendi libertate destitutus est, qui vitam degit infamem: cum semper timere debeat, ne passim ipsi occinatur vulgaris illa cantilena: *Medice cura teipsum: in quo enim judicas alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quae judicas. Rom. 2.*

CAPUT III.

De Oratione.

Orate pro invicem, ut salve-
mini. *Jacob. 5.* Inutilis &
sine fructu existit omnis Parochi
conatus & labor, nisi eum DEI
benedictio & gratia præveniat
ac sequatur: Nam *neq; qui plan-
tat est aliquid, neq; qui rigat, sed
qui incrementum dat DEUS. 1.
Cor. 3.* Ut verò hanc DEI ube-
rem benedictionem in labori-
bus suis experiatur, instanter &
assiduè ipsi orandum est tum pro
se ipso, ut minister idoneus exi-
stat, tum etiam pro sibi com-
missis, ut ad fructum exinde

percipiendum sufficienter se disponant. Præivit in hoc nobis sanctissimo exemplo suo Princeps Pastorum Christus JESUS, quando pro salute suorum Patrem Cœlestem ita precatus est *Joan. 17. ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, ut sint unum. Pater sancte serva eos in nomine tuo. Pater quos dedisti mihi, volo, ut ubi sum ego, & illi sint mecum, ut videant claritatem meam &c.* Oratione etiam inter alia media familiariter usus est S. Paulus in conversione Gentium, uti ipse fatetur *Rom. 1. cum ait: Sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. & Coloss. 1. non cessamus pro vobis orantes*

*tes & postulantes, ut adimpleami-
ni agnitione voluntatis ejus. No-
tissima quoque est illa Oratio
S. Francisci Xaverij: Æterne re-
rum omnium effector DEUS &c.
Quam pro Ethnicorum & pec-
catorum conversione quotidie
ad DEUM Patrem fudit, non
sine maximo animarum fructu.*

Orandum verò est imprimis
Parocho, quando Cathedram
est conscensurus ad docendum
populum, ut DEUS aperire di-
gnetur corda Auditorum, sicut
olim aperuit cor Lydiæ mulieris
intendere his, quæ dicebantur
à Paulo. *Act. 16. Secundo* quoties-
cunque Sacramentum aliquod
administrabit, maximè autem

cum Pœnitentium confessiones excipiet , ut DEUS illis largiri velit cor contritum , & omnem noxam erubescenciam auferre , ipsique Parocho concedere Spiritum Consilij & discretionis, ad dirigendos pœnitentes in viam salutis. *Tertiò*, quando accedit ad offerendum DEO incruentum Sacrificium : Hoc enim Parochianis certis temporibus applicandum esse , & in eo pro salute illorum orandum docet

Trident. *Sess. 23. de*
reform. cap. 1.

* *
*

CA-

CAPUT IV.

De Zelo animarum.

Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. Rom. 9. Definitur zelus animarum : intensus justī DEUM verè amantis affectus, quo diligentissimè quærit honorem DEI ac proximorum salutem, & quidquid his duobus opponitur, fortiter constanterque repellit. Illius actus sunt, Primò vehemens & ardentissimum votum, quò omnium quidem, maximè verò illorum, qui nobis comīssi sunt, salutem desideramus & ex

petimus. *Secundò* seria recogitatio, quibus modis ac vijs proximo in Spiritualibus prodesse possimus. *Tertiò* actualis usus & applicatio mediolorum excogitatorum, qualia v. g. sunt Oratio, prædicatio, correctio, Sacrificatio &c. *Quartò* Gaudium de Spiritualium suorum profectu, tristitia & dolor de illorum obstinaciâ, commiseratio sive compassio propter mentis cæcitatem, &c.

Oritur verò in nobis hic animarum & Divinæ gloriæ zelus imprimis ex consideratione pretij, nobilitatis & dignitatis animarum, utpote quæ ad imaginem SS. Trinitatis sunt creatæ. Christi pretiosissimo Sanguine redem-

redemptæ, & ad æternam felicitatem destinatæ. Quam animarum dignitatem ipse Unigenitus DEI Filius tanti fecit, ut non solùm triginta tribus annis per plurimos labores, ærumnas, persecutiones & dolores illas in terris ardentissimè quæsiverit, & pro earum salute mortem ignominiosissimam eligere voluerit; Verùm etiam post suum in Cælos ascensum per Apostolos in univèrsam mundum dimissos, Sacramentorum institutionem, aliâque salutis media illis abundantissimè providere dignatus fuerit. *Secundo* nascitur hic zelus animarum in nobis, si confideremus quàm gratum DEO & summè meritorium sit zelare sa-

G 5

lutem

lutem aliorum ; de quo S. Gregorius *Homil. 12.* in Ezechiel. Testatur his verbis : *Nullum omnipotenti DEO tale est Sacrificium, quale est zelus animarum.* Et sanctus Chrysoſtomus *Homil. 25.* in *Epist. ad Cor.* super illa verba : imitatores mei estote &c. *Hac perfecta Charitatis regula est, hic certissimus terminus, hoc supremum omnium cacumen, quærare quæ communem omnium comprehendant utilitatem, quod ipse Paulus significans addit : Sicut & ego Christi : Nihil enim potest nos adeo imitatores Christi facere ut proximorum cura.* Tertio, oritur etiam zelus animarum ex amore, quo DEUM diligimus : Hic enim in nobis otiosus

sus esse non potest, sed *Charitas Christi urget nos. 2. Cor. 5.* Quare priusquam Christus Petro curā animarum actu committeret, tribus distinctis vicibus ex ipso interrogavit: *Petre, amas me plus his?* ac postea subjunxit: *Pasce oves meas, pasce agnos meos.* Quarto oritur zelus animarum ex consideratione gaudij & exultationis inenarrabilis, quam olim percipiet Parochus, aspiciens fructum laborum suorum in horreo Cœlestis gloriæ & intuens filios suos spirituales cum DEO regnantes, quos ipse per Evangelium genuit: tunc enim cum S. Paulo ad Philippens. 4. exclamare poterit: *Fratres mei charissimi & desideratissimi,*

gaudium meum & corona mea. Vos enim estis gloria nostra & gaudium. 1. Thessal. 2. Videtur hanc Parochorum spirituales exultationem in Spiritu prævidisse David Psal. 125. in illis verbis: qui seminant in lachrymis, in exultatione metent. euntes ibant & flebant mittentes semina sua; venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Quintò denique excitare potest hunc animarum zelum in nobis illa promissio Jacob. 5. qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus à morte, & operiet multitudinem peccatorum: præterquam enim, quod causa existat salutis peccatoris, meretur sibi ipsi Parochus

(si

(si fortè in statu peccati mortalis constitutus esset) gratiam saltem de congruo ad pœnitendum. Unde S. Damascenus ex dictis verbis Apostoli colligit , modum abolendi peccata propria esse studium abolendi aliena.

CAPUT V.

De Studijs Literarum.

Attende lectioni, exhortationi & doctrina. 1. *Timoth. 4.* Statuit Tridentinum *Sess. 23. de reform. c. 14.* ut in presbyteros ordinentur solùm illi , qui ad populum docendum ea , que scire omni-

omnibus necessarium est ad salutem, ac administranda Sacramenta, diligenti examine precedente idonei comprobantur. Et Sess. 24. de reform. cap. 18. jubet severissimè examinari eos, qui ad vacantes parochias sunt promovendi, & quidem ab examinadoribus non paucioribus quàm tribus, qui sint Doctores aut Licentiati in Theologia aut Jure Canonico, & qui omnes juraverint ad sancta DEI Evangelia, se quacunque humanâ affectione postpositâ fideliter munus suum executuros. Et meritò quidem: est enim Parochus in Cathedra Magister & Doctor ignorantium, juxta illud Malach. 2. labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirent ex ore

ore ejus. Est in Confessionali *Medicus* ægrotantium, qui discernere debet inter lepram & lepram, inter peccata gravia & levia, eisque convenientia remedia adhibere. Est in reliquis Sacramentis *Dispensator*; in quo officio ut fidelis inveniatur, nosse debet qualiter & quibus ea dispensanda, ne sanctum projiciat canibus. Est præterea *Pastor*, qui oves suas contra hæreticorum rabiem & fraudem tueri debet, atque eos, qui contradicunt arguere. Unde S. Hieron. in dicta verba Malachiæ inquit: *Idcirco in Sacerdotis pectore Rationale est, & in Rationali doctrina & veritas ponitur, ut discamus Sacerdotem doctum esse debere, & præconem*

Domi-

Dominica veritatis, potentem exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Et S. Augustinus Epist. 59. ad Paulinum in illa verba Ephes. 4. v. 12. alios autem Pastores & Doctores: Cum prae dixisset Pastores, subjunxit Doctores, ut intelligerent Pastores, ad officium suum pertinere doctrinam. Quomodo enim excusari posset inscitia in eo, qui se Magistrum infantium & insipientium profitetur? ut inquit S. Bernardus in decl. super Ecce nos, ignorans utiq; ignorabitur imò & multos ignorare faciet & ignorari.

Ut verò Parochus thesaurum scientiarum sibi in officio suo necessariorum comparet, duo im-

imprimis observare debet: Primum est, ut immoderatum sciendi appetitum circa illa cohibeat, quæ ad finem & munus ejus pastorale nihil conducunt, neq; animum studijs impertinentibus intendat: Cum enim regimen animarum sit ars artium, & non simplicem tantum, sed multifariam requirat peritiam, fieri haud potest, ut in necessarijs scientijs sufficienter se perficiat, qui in curiosis & non necessarijs suum tempus collocat. Alterum requisitum est, ut in acquirendis scientijs muneri suo necessarijs laborem & studium non refugiat, sed impigrum se & in defessum exhibeat, maximè cum in floridis ado-

adolescentiæ annis adhuc constitutus ingenij & memoriæ viribus pollet, neque quotidianis rei familiaris curis aut alijs functionibus adhuc distrahitur & retardatur. Quamvis etiam in actuali cura jam constitutus à studijs litterarum remittere nullo modo debeat, sed potius eo majori fervore & industria illis se applicare, quò magis illa sibi necessaria esse paulatim agnoverit: sicut expressè Celsissimus & Reverendissimus Noster in sæpissimè jam memorato suo Decreto his verbis præscribit: *Qui autem Sacro presbyteratûs Ordine jam obtento in actualis animarum Curâ constituti fuerint, ita se sive cum Capellanis, si quos habuerint, sive*

sive soli in Theologiâ Morali & studio Controversiarum fidei solerter exerceant, ut in Urbem Nostram vocati, sicut & in Capitulis Ruralibus coram Commissarijs nostris ad functiones ejusmodi deputandis cum honore subsistant.

CAPUT VI.

De Prudentia Parochi.

Estote ergò prudentes sicut serpentes, & simplices sicut Columbae. Matth. 10. Dabat Christus hoc monitum suis Discipulis, quando eos ad curam animarum disponebat, significans quantopere necessaria sit omnibus

bus prudentiæ virtus, qui id munus in se suscipere cogitant. Definitur autem Prudentia : Virtus consulens , judicans & imperans , quid in singulis circumstantijs fieri debeat pro fine obtinendo. Requiritur imprimis in Curatore animarum in *docendo* , ut deliberet , quæ materia sit auditoribus suis necessariâ , utilis & accommodata. In *Confessionali* , ut judicet , quæ circa prænitentem formanda sint interrogatoria , an severitas vel mansuetudo adhibenda , quæ instructio necessariâ &c. In *corrigendo* , ut circumspiciat , coram quibus , quando , quâ verborum formâ utiliter possit & debeat fieri correctio. In *conversando* ,
 ut

ut noverit, qualiter cum sum-
mis, infimis, doctis, rudibus, sa-
nis & infirmis sit agendum. Ver-
bo, prudentia debet esse modera-
trix & auriga omnium actionum
Parochi, quâ solâ sublatâ etiam
virtutes illius non manebunt vir-
tutes, sed degenerabunt in vitia:
videlicet sicut sal est condimen-
tum ciborum, & absq; eo omnis
mensa est insipida, ita sine pru-
dentiâ & discretionem omnes Pa-
rochi actiones sunt præcipites,
insipidæ, inconsideratæ, & com-
muniter scandalosæ.

Porrò medium hanc Pruden-
tiæ virtutem acquirendi pri-
mum est mortificatio passionum
appetitûs concupiscibilis & ira-
scibi-

scibilis; hæ enim oculum rectæ
rationis potissimum excæcare
solent & efficere, ut homo præ-
cipitanter & sine consilio agat.
Secundum est Examen & dis-
cussio propriarum actionum,
negotiorum, casuum, succes-
suum &c. quam discussionem
qui negligit, post plures annos
æq; incautus ac antea existet.
Tertium est reflexio ad mores &
actiones aliorum hominum &
ad successus rerum eorundem:
*Felix enim quem faciunt aliena pe-
ricula cautum.* Quartum est peti-
tio consilij virorum prudentum.
Quintum, consideratio propriæ
indolis, vitium, inclinationis &
complexionis naturalis. Sextum
deniq; est matura præmeditatio
eorum,

eorum , quæ ex negotijs nostris sequi possint ; ut ita nihil nobis eveniat improvifum : stultum est enim postea dicere : *non putarâm* ; prudens autem omnia prius considerat.

CAPUT VII.

De Predicatione Verbi Divini.

S. I.

*De obligatione ad prædicandum ,
& sine predicationis.*

Obligationem Parochi ad prædicandum Verbū DEI proponit Tridentinum *Seff. 5. de reform. c. 5.* his verbis : *Plebani , & qui-*

& quicumque Parochiales, vel alias
 curam animarum habentes Ec-
 clesias quocunque modo obtinent,
 per se vel alios idoneos, si legi-
 timè impediti fuerint, diebus sal-
 tem Dominicis & festis solemnibus
 plebes sibi commissas pro sua &
 earum capacitate pascant saluta-
 ribus verbis, docendo ea, quæ
 scire omnibus necessarium est ad
 salutem, annuntiandoque eis cum
 brevitate & facilitate sermonis vi-
 tia, quæ eos declinare & virtutes
 quas sectari oporteat: Ut pœnam
 æternam evadere, & cœlestem glo-
 riam consequi valeant. Finem ve-
 rò prædicationis ostendit idem
 Concilium in illis verbis ultimis,
 ut videlicet Auditores pœnam
 æternam evadere & cœlestem glo-
 riam

riam consequi valeant sive ut peccatores vitam habeant, & justi abundantius habeant. Quem prædicationis finem potissimum intendere debet Ecclesiastes, *Primo* cum materiam Concionis eligit & disponit; ne fortè inutilia, vel auditorum captui minus accommodata in medium proferat. *Secundo*, quando Cathedram est conscensurus; ut vanæ gloriæ cupiditate se abripi non sinat, neque Auditorum applausum pro scopo elingat. Commendat eundem in prædicando finem Concionatoribus suarum diocesium Celsissimus ac Reverendissimus N. in Decreto Bambergæ edito 6. Aprilis 1679. admonens eos; ut ab inutilibus

H

qua-

questionibus, (in quibus aliqui mirè sibi complacent, & imperitæ plebis applausum venari solent) jocis, historijs apocryphis, prædicationibus, Calumnijs, sermonibusque seditiosis abstineant; nec ficta miracula, aut falsas indulgentias prædicent; sed vitia, ea præsertim, quæ frequentiora, vel magis nociva perspexerint graviter reprehendant &c.

§. II.

De Partibus essentialibus Concionis.

PArtes, sicut in alijs compositis physicis ac Moralibus, ita & in Concione sunt duplices, *Essentiales* scilicet & *Integrantes*; & ex illis iterum alia pars est

Mate-

Materia, alia Forma. Quoad Materiam Concionis, circa eam selectu opus est & reflexione ad indigentiam & capacitatem Auditorum, ut non quævis doctrina indifferenter illis obtrudatur. Ita enim Apostolum fecisse legimus apud Corinthios, ut ipse de se testatur *1. Corinth. 3.* cum ait: *& ego fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis. Tridentinum supra citatum præscribit, ut auditores doceantur, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, & ut annuntientur eis vitia quæ declinare, ac virtutes quas sectari oporteat.*

Idem tradit Catechismus Parochorum in proæmio , monens , ut Concionis materia semper reducatur ad Caput aliquod doctrinæ Christianæ , puta ad articulum fidei in Symbolo , vel Præceptum aliquod Decalogi , petitionem Orationis Dominicæ , aut ad unum ex septem Sacramentis. *Forma* Concionis Essentialis est , ut materia captui Auditorum sit accommodata , eoque modo disposita & proposita , quo ab illis clarè percipi , firmiter retineri , & facilè in praxim redigi possit. In quo autem hæc forma rudium captui , memoriæ & praxi accommodata consistat , pauci conveniunt, sed sua cuique pulchra videtur.

Meo

Meo quidem iudicio cùm materia Concionum sit præcipuè duplex, *Fidei*, scilicet & *Morum*, non incongruè duplex etiam statuitur forma & dispositio. Et quidem cùm ratione festi sollemnis, vel etiam occasione textûs Evangelici tractandum assumitur aliquod fidei nostræ *Mysterium*, materia in duas partes dividi & ita disponi potest, ut prima illius pars explicet Veritatem *Mysterij*, quatenus ea scitu necessaria vel utilis est, adductis etiam, si haberi possint, ex *Vet. Test. Prophetijs & figuris*. Secunda verò pars proponat doctrinam aliquam *Morum* ex *Fidei Mysterio* deductam, eamq; probet argumentis modo infra tradendo.

H 3

Quan-

Quando verò tractanda venit materia *Moralis*, & de virtute aliquâ vel vitio dicendum, secunda est similiter Concio in duas partes, quarum prima contineat definitionem, actus & motiva quare scilicet ea Virtus exercenda, vel vitium fugiendum. Secunda vero pars suggerat media & praxes virtutem illam exercendi, vel vitium declinandi. Ratio autem, cur hac in parte à consueta hujus temporis Concionatorum methodo recedam, & hunc simplicem dicendi modum præferam, est hæc, quod illorum forma & dispositio fortè magis sit ad plausum & laudem Concionatoris, Hæc verò magis seruiat ad fructum & utilitatem

tem Auditorum ; fieri enim difficulter potest , ut hi Virtutem aliquam exercent , vel vitium declinent , nisi eisdem constet , in quo propriè talis Virtus vel vitium consistat , quinam illius actus , & quibus medijs in particulari utendum , &c. Quare plerumque illi Concionatores , qui virtutem aliquam in genere solùm commendant , nec ad naturam illius actus , media & praxim descendunt , plus in auditoribus non efficiunt quàm simplicem quandam illius virtutis complacentiam & velleitatem nunquam in effectum deducendam.

* *
*

§. III.

*De Partibus Integrantibus
Concionis.*

PARTES Integrantes in Concione sunt Quatuor, *Exordium*, *Propositio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*; *Exordium* meliùs ducitur ex ipso Evangelio Dominicæ vel Festi, percurrendo potissima illius puncta, & tandem deveniendo ad locum aliquem communem, qui in Concionis decursu tractandus assumitur: videtur enim hæc esse mens & intentio Ecclesiæ Catholicæ, ut Historia sancti Evangelij non prætereatur. *Exordium* sequitur *Propositio*, quæ clara esse debet & brevis, ut statim inde Auditores

tores intelligere possint, quid in qualibet Concionis parte sit tractandum. Partiri etiam debet Propositio Concionem in plura puncta, ut confusio evitetur, & tam Concionatoris quàm Auditorum juvetur memoria. De *Confirmatione* jam supra dictum est, qua ratione illa utiliter tractari possit.

Conclusio fiat verbis abbreviatis & nervosis per anacephaleosin sive recapitulationem præcipuorum argumentorum. Coronidem imponant tria vel quatuor verba, quæ fervorem spirant. Desinere ex abrupto gratiam subinde habet, si rarò fiat & accommodatè. Debent verò

hæ partes inter se connecti & uniri, non tamen eo modo, quo scioli aliqui hoc tempore solent, qui ita latenter & furtivè quasi transeunt ab unâ parte Concionis ad aliam, ut nexus & transi- tio non nisi à doctioribus adver- ti possit. Verum subtilem hanc partium conjunctionem scrinia- rijs & sartoribus relinquendam esse judico : Concionator autem ita transire debet ab una parte ad aliam, ut Auditores clarè in- telligant, primam esse jam abso- lutam & secundam inchoari ; Cum alioquin difficulter distin- guere possint, ad quid postero- ra argumenta afferantur. Unde S. Salesius Concionator Celeber- rimus præscribit in suâ epistolâ, quam

quam Gallicè
ut ante Primam
cionator utatur
& ante secundam
venit ad secundam
pars secundam, &c.

De argum

Que ad
Quoniam
& plana ;
distorta, con
cluz senten
bus quasi
tempore ad
cionatorib
ras & per
probatione

quam Gallicè scripsit, trigessimâ,
ut ante *Primum* punctum Con-
cionator utatur particula *primò*,
& ante *secundum secundo*, vel:
venio ad secundum: restat nunc
pars secunda, &c.

§. IV.

*De argumentorum qualitate
& ordine.*

QUæ ad probandum adfe-
runtur, sint clara, efficacia,
& plana; non autem violenta,
distorta, contra communem Ec-
clesiæ sensum explicata, & crini-
bus quasi adducta, qualia hoc
tempore afferre solent ex Con-
cionatoribus nonnulli, qui cla-
ras & perspicuas S. Scripturæ
probationes quasi fastidientes

quærunt nescio quas ingenij subtilitates, quibus nulla firmitas, veritas, certitudo, imò sæpe neque probabilitas subest, unde etiam nec fidem merentur apud prudentes, nec aliquem pietatis motum excitant. Cavendum quoque est, ne textus Scripturæ vel Patrum sint justò longiores, & ne in adductione Exemplorum referantur Circumstantiæ ad rei præsentis probationem nihil conferentes, ex quarum recitatione vis argumenti enervetur, & fervor Concionatoris paulatim deficiat. Neque etiam accumulandæ sunt Scripturæ vel Patrum sententiæ, sed sufficit una vel altera ad captum Auditorum bene explicata.

Pe-

Petenda autem sunt argumenta
Potissimum ex S. Scripturâ, Pa-
tribus, & Concilijs Oecumenicis,
quia hi fontes continent aquam
veritatis limpidissimam, & vim
habent ad persuadendum pru-
denti Auditori: quæ enim desu-
muntur ex incertæ veritatis hi-
storijs, poëtarum fabulis, vel
obscuris Philosophorum Theo-
logorumque concertationibus,
doctrinam quidem ostendunt,
verùm quia incerta sunt, astuti
Auditoris animum nec movent,
nec fatiant. Porrò in collocatio-
ne argumentorum servandus est
hic ordo, ut primum locum te-
neat aliquis textus S. Scripturæ,
alterum sententia alicujus S. Pa-
tris vel Concilij, Tertium Ratio,
Quar-

Quartum similitudo, Quintum
 sibi vendicent exempla sacra:
 Dico *Sacra*: quia profana non
 debent assumi ut probent, sed
 tantum, ut per modum similitu-
 dinis rem declarent. Si adducen-
 da sint motiva, ponatur primo
 loco *honestas*, postea *utilitas*, &
 ultimo loco *necessitas*: fortiora
 enim argumenta semper tra-
 ctanda sunt ultimò, ut firmiter
 hæreant, & aculeum post se re-
 linquant. Libros Concionato-
 ris quod atinet, præter S. Scrip-
 turam (quam *librum Sacerdota-*
lem S. Ambrosius *lib. 3. de fide*
cap. 7. nominat, & S. Paulus 2.
Timoth. 5. utilem prædicat *ad*
docendum, ad arguendum, ad cor-
ripiendum, ad erudiendum in ju-
stitia

stitia) & præter Concilium Tridentinum utilissimus liber est Catechismus Parochorum , maximè quando explicanda veniunt Catechetica. Cum verò tractanda est Materia *Morum* , valde inservit panarium P. Bufæi Soc. Jesu. Nec non Ariæ Montani thesaurus inexhaustus bonorum, &c.

§. V.

De Pronuntiatione, & reliquis ad Concionem spectantibus.

UT prædicator moveat, loqui debet ex affectu: Concio enim sine affectibus languet, & effectum non habet. Affectus autem non consistit in eo, quod verba sint inflammata clamoribus

bus & vociferationibus incondi-
tis, aut gestibus insulsis, sed sua-
vi affectione internâ, & magis
procedant ex corde quàm ex ore:
Cor enim ad cor loquitur, lingua
autem ad solas aures. Exordium
non habeat affectus saltem ve-
hementes. In ea parte, quæ do-
cet, affectus etiam sint rari; fre-
quentiores verò in alterâ, quæ
causas continet & motiva. Con-
clusio deniq; tota sit affectuosa.

In pronuntiando caveat Præ-
dicator, ne in verbis reperien-
dis hæreat, sed potiùs copiam il-
lorum & apparatus acquirat.
Barbarè non loquatur, sed idio-
mate utatur politiorum homi-
num. Vocem affectibus & exi-
gen-

gentix mar-
Non eodem
quali cantillat
beat in Exord
tendo gravem
ciatam. Ver
cipiter, sed
ur ab Andro
tè percipi
possint. In
rum termin
qui rem in
puffillis not
na. Deniq
fectata, ne
ficium tra
obscurent.

Circa g
signari fo

gentiæ materiæ accommodet. Non eodem semper utatur tono quasi cantillans, sed vocem habeat in Exordio sedatam, in docendo gravem, in movendo excitatam. Verba etiam non præcipitet, sed eo modo producat, ut ab Auditoribus singula distinctè percipi, intelligi & retineri possint. In explicatione vitiorum terminis utatur honestis, qui rem ita circumscribant, ut pusillis non præbeatur ansa ruinæ. Denique verba non sint affectata, nec ita secundùm artificium transposita, ut sensum obscurent.

Circa gestus efformandos assignari solent hæ regulæ, ut ij
solùm

solùm fiant oculis & manibus ; non autem naribus , supercilijs , humeris aut pedibus. Manus supra oculos non extollantur. Brachia immoderatè non projiciantur , quasi concionator esset digladiaturus. Cathedram manus non percutiant , nec complosione strepitum excitent. Sinistra rarò fit in motu , tunc scilicet solùm , cum ad aliquid exprimendum dextra non sufficit , ut quando significanda est universitas , vel aliquid secundum in duas partes , negandum &c. Præterea gestus sint *liberi* , non affectati , coacti , pedibus vel mensuris ligati. Sint *nobiles* , non rustici , quales habent illi , qui Cathedræ quasi fulcro inni-

tun-

antur. Sin
puerili tim
qui quasi Dis
loquuntur. S
ni & lanemid
venustuli, aut
denique gra
leviculi vel

Postremo d
terest, ut C
ria firmiter
suggestu d
merus erra
tudo cogita
diat in dice
memoria,
tur uno fil
partes & p
in charta,

tuntur. Sint *generosi*, exclusâ puerili timiditate aliquorum, qui quasi Discipuli ad Magistros loquuntur. Sint *fortes*, non mortui & languidi. Sint *Sancti*, non venustuli, aulici vel politici. Sint denique *graves & maturi*, non leviculi vel mimici.

Postremò per magni etiam interest, ut Concionator memoriâ firmiter teneat illa, quæ pro suggestu dicere constituit, ne metus errandi aut nimia sollicitudo cogitandi libertatem impediât in dicendo. Juvatur autem memoria, si Concio non scribatur uno filo & contextu sed in partes & puncta ita distinguatur in charta, ut quodlibet punctum

in-

incipiat in principio marginis: Si textus & formalia verba Scripturae vel Patrum notentur subductâ lineolâ: si in margine ponantur citationes Bibliorum, Patrum, & Conciliorum: Si Concilio non integrè desumatur ex libris prout jacet, sed de suo etiam Parochus aliquid addat, & argumenta ex Authoribus accepta per meditationem præviam faciat esse sua & propria: Si priusquam cubitum concedat, præcipua Concionis puncta relegat: Si denique in loco ab hominibus remoto conceptam Concionem à capite usque ad calcem declamet cum affectibus & gestibus, quasi jam coram suo auditorio in Cathedra peroraret.

§. VI. *De*

§. VI.

*De modo tradendi Doctrinam
Christianam pro Concione.*

DIxi suprâ, Patres Tridentinos in suo Catechismo præscribere ut materia concionis desumatur ex uno quatuor illorum capitum Catechismi, videlicet ex Symbolo Fidei, Oratione Dominicâ, Sacramentis, vel Decalogo, & ita necessarium esse mecum judicabunt, quotquot ruri in cura animarum cum aliqua sollicitudine versati sunt: Pauci enim ex adultis reperiuntur, qui norunt ea, quæ scire ad salutem omnibus est necessarium; plures, qui ad prima fidei rudimenta attoniti hærent,

rent, idque defectu educationis. Tales quomodò instruet parochus? ad Catechesin ordinariam non veniunt, in Confessionali sæpè tantum otij non suppetit. Unica ergò eos docendi ratio superesse videtur, quam tradiderunt dicti Patres, videlicet ut Parochus sepositis inter prædicandum subtilioribus conceptibus articulos Fidei Catholicæ, Orationem Dominicam, Decalogi præcepta, & Sacramentorum effectus, modumq; ea ritè suscipiendi per decursum anni eâ sermonis facilitate illis explanet, ut, quantum ad salutem satis est, exindè haurire possint. Ne verò quis in reperiundis ejusmodi conceptibus labo-

laboret, non ingratum fore judicavi, si aliquod illorum Paradigma hîc apponerem.

CONCEPTUS CA- TECHETICI.

*Ex Capite Primo Cate-
chismi.*

DE FIDE.

De **S**igno sanctæ Crucis agi potest in festo SS. Trinitatis, occasione desumptâ ex illo textu *Matth. 28. In Nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti.*

[Fide in genere, feriâ secundâ

Pa-

Paschatis, text. *O stulti, & tardi corde ad credendum.*

Luc. 24.

Articulo primo Symboli Apostolici, & maximè de fine hominis ad quem creatus est, sicut & de fine aliarum creaturarum, Dominicâ quartâ post Pascha text. *Vado ad eum qui misit me. Joan. 16.*

De Creatione Angelorum, & maximè de officio, curâ, præsentîâ ac cultu Angeli Custodis, Festo S. Archangeli Michaëlis. text. *Angeli eorum in Cælis semper vident faciem Patris mei. Matth. 18.*

Articulo secundo & tertio, in

in festo Nativitatis Domini. text. *Verbum caro factum est & habitavit in nobis. Joan. 1.*

Articulo quarto , Die parasceves.

Articulo quinto , Dominicâ Resurrectionis. Ubi similiter articulus undecimus explicari potest.

De Articulo sexto, Festo Ascensionis Domini.

Articulo septimo , Dominicâ primâ Adventûs.

Articulo octavo , Festo Pentecostes.

Articulo nono, Dominicâ secundâ post Pascha. text. *Erit unum ovile & unus Pastor. Joan. 10.*

[Articulo decimo, Dominicâ primâ post Pascha. text. *Accipite Spiritum sanctum: Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. Joan. 20.*

De Articulo undecimo, in Festo Paschatis ut suprâ.

Articulo duodecimo, Dominicâ secundâ Quadragesimæ text. *Bonum est nos hîc esse, si vis, faciamus hîc tria tabernacula. Matth. 17.*

Ex Capite Secundo.

DE VERITATE SPEI.

De [Hac virtute & vitijs oppositis agi potest Dominicâ quintâ post Pascha. text. *Si quid petieritis Patrem in nomi-*

nomine meo, dabit vobis
Joan. 16.

De } Oratione in genere, Feriâ se-
cundâ Rogationum.
Oratione Dominica, Feria
tertia & quarta Rogatio-
num.

Ex Capite Tertio.

DE CHARITATE.

De } Observatione Præceptorum
DEI & Ecclesiæ Domini-
câ septimâ post Penteco-
sten. text. *Non omnis, qui
dicit mihi Domine, Domine,
iutrabit in Regnum cælo-
rum: sed qui facit volunta-
tem Patris mei. Matth. 7.*

De Charitate speciali erga
DEUM, Dominicâ deci-

mâ septimâ post Pentecosten. text. *Diliges Dominum DEUM tuum ex toto corde &c. Matth. 22.*

Primo præcepto, sive de virtute Religionis, & vitijs illi oppositis, Dominicâ Primâ Quadragesimæ : *Dominum DEUM tuum adorabis. Matth. 4.*

De

Secundo Præcepto, Festo Circumcisionis Domini.

Tertio Præcepto, Dominicâ decimâ sextâ post Pentecosten. text. *Si licet Sabbatho curare. Luc. 14.*

Quarto Præcepto, sive Officio Liberorum respectu parentum, & vicissim, Dominicâ primâ post Epiphania-

phaniam.
tu illi
Officio Sc
ros & H
ros. Du
Epiphani
mine p
mi par
vel Di
vadit;
nit, O
& fac
De Qui
Concor
tiâ pas
bis eg
Luc.
Amore
vidi
câ

phaniam. text. *Erat subdi-
tus illis.*

Officio Servorum erga He-
ros & Herorum erga Ser-
vos, Dominicâ tertia post
Epiphaniam. text. *Do-
mine puer meus jacet Do-
mi paralyticus. Matth. 8.
vel Dico huic : vade, &
vadit ; & alij, veni & ve-
nit, & servo meo, fac hoc
& facit.*

De

De Quinto Præcepto, sivè.
Concordiâ & pace, Feriâ ter-
tiâ paschatis. text. *Pax vo-
bis ego sum. Nolite timere.
Luc. 24.*

Amore proximi & vitio in-
vidiæ opposito, Domini-
câ duodecimâ post pen-

tecosten text. *Diliges Dominum DEUM tuum &c. Et proximum sicut te ipsum. Luc. 10.*

Irâ & vindictâ, Dominicâ vigesimâ primâ post Pentecosten. text. *Sic & Pater meus cœlestis faciet vobis. &c. Matth. 18.*

De Sexto Præcepto & nono, Dominicâ secundâ post Pentecosten. text. *Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Luc. 14.*

Septimo & decimo Præcepto, Dominicâ vigesimâ secundâ post Pentecosten. text. *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari. Matth. 22.*

Octavo Præcepto, sive

De

Par Qu
Detractione
va post De
Diffamatio
Et. Luc.
Curiositate
rum vita
judicio
S. Joa
text. L
Mendaciu
nio
Quad
xero,
simil
Ex C
DE SA
De Bapti
cin

Detractione, Dominica octava post Pentecosten text. *Diffamatus est apud illum &c. Luc. 16.*

De Curiositate indaganda aliorum vita, suspicione, & judicio temerario, Festo S. Joannis Evangelistæ. text. *Quid ad te? Joan. 21.*

Mendacio & falso testimonio, Dominica quinta Quadragesimæ. text. *Si dixerero, quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Joã. 8.*

Ex Capite Quarto.

DE SACRAMENTIS.

De Baptismo, Dominica undecima post Pentecosten
I 4 text.

text. *Ephpheta*, quod est
adaperire. Marc. 7.

Pœnitentia Dominica Ter-
 tia Quadragesimæ text.
Erat eijciens demonium &
illud erat mutum. Luc. 11.

De Eucharistia, Dominica quar-
 ta Quatragesimæ. text.
Acceptit ergo JESUS panes ;
& cum gratias egisset di-
stribuit. Joan. 6.

Extrema unctiōe, Domi-
 nica vigesima post Pente-
 costen. text. *Domine de-*
scende, priusquam moriatur
filius meus. Joan. 4.

Matrimonio, Dominica se-
 cunda post Epiphaniā.
 text. *Nuptie factæ sunt in*
Cana Galilææ. Joan. 2.

Ex

*Ex Capite Quinto.*DE
JUSTITIA CHRISTIANA.

(De Exercitio Bonorum operum, Dominica infra octavam Nativitatis. text. *Jejunijs & obsecrationibus serviens die ac nocte. Luc. 2.*

Operibus misericordix, Dominica sexta post Pentecosten. text. *Misereor super turbam. Marc. 8.*

Bona intentione operibus præfigenda, Dominica quarta post Pentecosten, & de statu gratix ad merendum necessario. text. *Per totam noctem laboran-*

tes nihil cepimus, in verbo autem tuo laxabo rete. *Luc. cæ. 5.*

De Peccato mortali, Dominica decima Octava post Pentecosten. text. *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Matth. 9.*

De Peccato veniali, Dominica sexta post Epiphaniam. text. *Minimum quidem est omnibus seminibus &c. Matth. 13.*

Peccatis in cælum clamantibus, Dominica decima quinta post Pentecosten. text. *Et hæc vidua erat Luc. 7.*

Peccatis in Spiritum sanctum, Festo S. Stephani. text.

text. *Dura cervice & in-*
circumcisis cordibus & au-
ribus; vos semper Spiritui
sancto resistitis. Actor. 7.

Peccatis alienis, Dominica
 sexta post Pascha. text.
Hæc locutus sum vobis, ut
non scandalizemini. Joã. 16.

De Peccatis Capitalibus, sive
 Superbia, Dominica tertia
 Adventûs. text. *Tu quis*
es? Joan. 1.

Avaritia, Dominica decima
 quarta post Pentecosten.
 text. *Non potestis DEO ser-*
vire & Mammonæ. Matth. 6.

Gula, Dominica quinquage-
 sima, text. *Cæcus quidam*
sedebat secus viam. Luc. 18.

De Acedia, Dominica Sexagesima. text. *Quid hîc statis totâ die otiosi? Matth. 20.*

Reliqua comprehenduntur in Præceptis Decalogi.

EN modum, quo præcipua Doctrinæ Christianæ Capita pro suggestu tractari, & rudi populo explanari non difficulter possunt, maximè si Parochus in eorum explanatione & deductione utatur Catechismo Romano ad hunc finem ex Decreto Concilij Tridentini & jussu Pij V. Pontificis Maximi edito. Nec mihi quis opponat, si præfatos conceptus primo anno absolvero, quid deindè sequentibus

an-

annis? Dico enim illos singulis
annis resumere non solum posse
à Parocho, sed etiam debere,
non tamen eadem methodo &
ratione, sed diversâ, & alijs ar-
gumentis, sicut ejusdem speciei
cibos sæpius in mensa videmus,
alio tamen & diverso semper
modo paratos: Si enim in qua-
libet benè ordinatâ communita-
te Leges & Statuta eadem singu-
lis annis, imò (ut in multis lo-
cis observatur) singulis anni
quadrantibus prælegantur: Si
in monasterijs, ubi disciplina
viget, regulæ & Constitutiones
singulis mensibus semel publicè
repetantur, quidni eadem Do-
ctrinæ Christianæ capita omni-
bus ad salutem scitu adeò neces-
saria

faria semel in quolibet anno resumere coram indocili vulgo liceret? *Hæc frequenter dicere non cessamus*, inquit S. Chrysostrmus *Hom. 66. in Joan.* Quoniam qui hodiè non audiunt, cras audient; & qui neque cras, perendiè, quod si qui imper-suasibiles sunt, nos tamen non judicabimur, nostrum enim officium implevimus.

CAPUT VIII.

De Catechesi.

§. I.

De Materia & forma Catechesis.

Necessitatem Catechetice instructionis declarat S. Paulus

Ius Rom. 10. cum ait : *Omnis enim quicumque invocaverit nomen Domini salvus erit. Quomodo ergo invocabunt, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo autem audient sine predicante? ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.* Ut autem hæc instructio rudium cum fructu succedat, aliqua sunt necessaria ex parte *Materiae*. aliqua ex parte *Formae* sive *dispositionis*. Ex parte *Materiae* requiritur primò, ut doctrina quæ traditur, sit verè Catholica, pura, & ab omni errore defæcata. Secundò ut omissis impertinentibus quæstionibus eligatur materia magis necessaria; ne tenellæ & imbecilles parvulorum memoriæ

moriam obruantur potius, quam instruantur. Ex parte *forma* similiter duo requiruntur: Primum est, ut lectiones tali ordine disponantur & dividantur, quo intra decursum unius anni singula Catechismi capita explicari possint & absolvi. Quod quidem erit facillimum, si Catechista antea praevideat & computet, quot circiter dies Dominicos per annum huic exercitio impendere possit, & quibus per nundinas, Encania, ferias autumnales &c. impediatur, ut numerum Lectionum Catechetiarum restringere possit, aut ampliare: Neque enim probo methodum illorum, qui Catechismum extendunt ad ducentas

centas vel plures lectiones, sicut facit Nucleus Catecheticus, cum post finem unius anni vix amplius apud parvulos extet memoria eorum, quæ in principio illius sunt explicata. Alterum requisitum est ex parte *forma*, ut Parochus in docendo adhibeat eum modum proponendi, & explicandi, qui captui parvulorum magis est accommodatus partiendo doctrinam in minutas quæstiones, & utendo verbis valdè claris, modoque loquendi familiari, ut fiat quasi parvulus in medio eorum.

§. II. Qui-

§. II.

Quinam Catechizandi, & quo loco ac Tempore.

CUM in Catechesi ex professo tractentur ea, quæ omnibus ad salutem sunt scitu necessaria, sequitur omnes & singulos à Parocho Catechizandos esse, qui nondum sufficientem necessariorum scientiam sunt adepti; sive adulti sint ætate, sive parvuli, quia tamen adultiores persuaderi, aut etiam compelli difficulter possunt, ut Lectionem ordinariam frequentent, Parochi munus erit, tempus pomeridianum impendere Juventuti erudiendæ, Concionem verò matutinam ita ad

ad cuiusvis captum attemperare, ut etiam adulti ex illâ, quantum ad salutem satis est, haurire & retinere possint. Maxima difficultas est circa servos & ancillas, si ipsimet de suâ salute non sint solliciti: etenim si ad Catechesin compellantur, malunt sæpe ex Parochia abire, quàm Lectionem catechismi consuetam frequentare. Unicum & maximè efficax pro eiusmodi famulantibus esse remedium comperi, si Parochus inter Catechizandum se exhibeat humanum, illos non interroget, sed auscultare solùm permittat, Lectionem etiam Catecheticaam ultra horam non extendat.

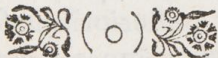
Porro

Porro tempus ordinariæ catechesis in Parochiali Ecclesiâ est dies Dominicus, & hora illius post meridiem prima. Quoad Ecclesias verò & pagos Filiales, quando juvenus ob loci distantiam, inclementiam aëris, vel aliâ de causa ad Ecclesiam Matricem convenire nequit, officium Parochi requirit, ut diebus saltem festivis ad dicta loca excurrat, & Catechismum eo modo & dexteritate contrahat, ut intra unius anni decursum omnia scitu necessaria Juventuti proponat, Maxima autem instantiâ erudienti sunt parvuli tempore Quadragesimali in ijs, quæ ad dignam Sacramentorum Pœnitentiæ

tiæ & Eucharistiæ susceptionem
pertinent , idque non solùm in
civitatibus & oppidis , verùm
etiam in pagis & villis.

Locum denique quod con-
cernit , tradendus est Catechis-
mus ordinariè in Ecclesiâ ; Si ta-
men frigus nimium esset , etiam
in scholâ. In locis verò , ubi non
est Ecclesia , eligi debet certa
quædam , capax & honesta do-
mus ut Parochus illius fre-
quentatione infamari
non possit.

* *
* *

§. III. *De*

§. III.

*De Ordine & divisione locorum in
Catechesi.*

UT omnia ritè & secundùm ordinem fiant, dispositio locorum observanda est talis, qualem honestas & necessitas requirit. Ac *primò* quidem separandi sunt pueri à puellis; & hæ à finistris, illi verò à dextris collocandi. *Secundò* assignandus est cuilibet certus suus & determinatus in scamno locus, què invariabiliter teneat, nec citra consensum Catechistæ mutet. *Tertiò* majores ultimo semper loco, & in scamnis posterioribus sunt collocandi, ut minores Catechistam videre, & loquentem comòdius

in-

intelligere possint. Ne autem
facilè quis abesse possit impunis
cum scandalo aliorum , & pro-
priae salutis detrimento , Paro-
chus habeat nomina omnium
catechizandorum in tabellâ ali-
quâ descripta , atque ita in ordi-
nem digesta , ut noverit , qui &
quot sint in quolibet scamno ,
quis in primo , secundo , vel ul-
timo scamni loco &c. Deinde
primum semper in quolibet
scamno constituat reliquorum
censorem , qui absentes obser-
vet. *Quartò* fidelem aliquem
virum habeat , qui à Censoribus
nomina absentium petat , & in
dicta tabella annotet , ut finitâ
Lectiõne eorum parentes vel
heri citari possint & moneri.

§. IV. De

§. I V.

*De Modo explicandi Catechismum,
& Juvent ut em e xaminandi.*

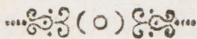
IN explicando Parochus utatur modo loquendi familiari & verbis claris, seque parvulorum capacitati accommodare studeat, quantum salvo respectu fieri potest. Ut verò à singulis etiam tardioribus intelligi possit, domi prius indaget, quâ verborum formâ & proponendi methodo uti velit ad hoc illudve Mysterium aptè declarandum. Utile quoque erit interrogationes verbis claris & facilibus conceptas in charta vel libello annotare, ne vel necessarium aliquid memoriâ excidat, vel impertinens ali-

aliquid inter explicandum admisceatur, vel denique ne dicta in eo sensu non intelligantur quem ipse intendebat : Novi enim aliquoties interrogationes alioquin per se honestas & utiles ab Auditoribus ex verbis male intellectis in sensu turpissimo esse acceptas. Deinde eandem Lectionem jam semel explicatam, priusquam ad examen procedat, binis vicibus resumat, *Primò* fusiùs, cum exemplis, similitudinibus, &c. *Secundò* brevissimè, respondendo solùm ad interrogationes *ita* vel *non*. Debet autem Examen cum magnâ dexteritate & prudentiâ peragi : *primò* enim non sunt interrogandi majores, qui scilicet vigesimum

mum jam annum excefferunt, ne fortè confusi absterreantur, & planè deinceps emanent. *Secundo* incipiendum est Examen à pueris illis, qui cæteris sunt capaciores, ut ex illorum responsis minores interim magis illuminentur, antequam ordo respondendi eos contingat. *Tertiò* post pueros examinandæ sunt etiam puellæ, sed cum magnâ discretionem & cautelâ, ne quis fortè adstantium in suspensionem venire possit affectûs alicujus non satis depurati: Unde procul abesse debent risus, joci, oculorum obtutus, personarum acceptio, & similes levitates. *Quartò* si quid à quopiam benè responsum fuerit, is commen-

dan-

dandus, & in cœlum usque laudibus est extollendus: Dicit enim vix potest, quantopere non solum pueri, sed etiam illorum parentes delectentur & capiantur ejusmodi laudibus & encomijs. Quintò denique si quid ab aliquo minùs feliciter dictum fuerit, non propterea statim est reprehendendus; sed juvandus potius est, & verbis suavibus animandus, ne doctrinæ tam salutaris horrorem concipiat, vel pusillanimis factus eam deinceps omninò negligat.

§. V.

De Ordine, quo Lectio Catechetica tractanda.

POSTEAQUAM Juventus ad Ecclesiam Parochialem die Dominico circa horam primam pomeridianam convenerit præmittenda est cantio aliqua Germanica tempori conveniens. Quâ finitâ Parochus ad medium templi procedens conversâ ad populum facie formet signum Crucis, & cum Juventute dicat Orationem Dominicam, salutationem Angelicam, & Symbolum Apostolorum eâ ratione ut illum præorantem cæteri sequantur, eadem verba tardè & clarè pronunciantes.

Tertiò

Tertiò factò iterum signo Crucis resumat Lectionem ante octiduum traditam & ex illâ Juventutem circa potissima examinet. Quartò tradat novam Lectionem, illamque ternis vicibus exponat, Primò quantum erit necessarium, secundò fusius, tertiò brevissimè ut supra diximus. Quintò ordiatur Examen modo superius tradito. Sextò procedens ad medium breviter resumat eandam Lectionem, eamque juventuti commendet. Septimò, erudiat & examinet eos parvulos, quibus lacte adhuc opus est, & ex Lectione ordinaria nullum fructum colligere possunt, circa Mysteria Fidei facilia & magis necessaria, qualia

K 3

qualia sunt v. g. de Unitate DEI, Trinitate Personarum, Passione, Morte , & Resurrectione Christi &c. Octavò legat nomina absentium per aliquem jam annotata. Nonò recitet cum Juventute Decalogum , Præcepta Ecclesiæ , septem Sacramenta , & quatuor hominis novissima , factoque signo S. Crucis Catechesin claudat.

* *
*

CA-

CAPUT IX.

*De Administratione Sa-
cramentorum.*

§. I.

*De his, quæ Parochum remotè di-
sponunt ad dignam Sacramento-
rum administrationem.*

PRæter Jurisdictionem, quæ
in Parocho supponitur, quin-
que insuper necessaria, ut remo-
tè dispositus existat ad Sacramen-
torum administrationem. Pri-
mum est, ut scientiâ & doctrinâ
sufficiente sit instructus circa
materiam, formam, intentio-
nem, cæterâq; requisita in cujus-

libet Sacramenti tùm dispensatione , tùm susceptione. Secundum ut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum , uti & materias remotas Baptisimi & Extremæ Unctionis in Ecclesiâ suâ Parochiali sine intermissione asservet, & accuratè custodiat. Tertium ut juxta Præceptum Tridentini *sess. 6. de reform. cap. 2.* personaliter in suâ Parochiâ resideat , neque unquam , quando solus est , à domo suâ Parochiali ita discedat , ut in casu necessitatis accersiri nequeat, nisi causâ absentix longioris ab Episcopo cognitâ & approbatâ idoneus Vicarius ab eodem sit substitutus. Quartum est, ut diu noctuque temperantiam & sobrie-

brietatem colat , neque per ebrietatem vel largiorem potum se ad Sacramenta administranda ineptum vel minus habilem constituat. Quintum denique est, ut perpetuò se in Statu gratiæ & amicitiaë DEI conservare conetur, eaque remedia adhibeat, quæ ab Asceticis Auctoribus ad hunc finem præscribuntur : quamvis enim Sacramenta ab impuris coinquinari non possint, neque eorum effectus impediri ; indignè tamen illa tractantes æternæ mortis reatum incurrun. Unde si Parochus forsitan in peccatum aliquod mortiferum consensisset, ad Sacramenti administrationem accedere non debet nisi prius corde contritus

K 5 fuerit :

fuerit : sed & si copiam Confessarij habeat, & temporis locique ratio ferat, confiteri quoque convenit.

§. II.

De his, quae Parochum proximè disponunt ad Sacramentorum administrationem.

QUAMVIS Parochus Sacramenta nec sano, nec infirmo in particulari, offerre teneatur extrà casum necessitatis & periculi in quo nisi monitus ea non susciperet : quando tamen hæc ab ipso petuntur, non solum administrare debet petenti, sed etiam placidum, facilem & paratum se exhibere, quocunque tempore ad illa administran-

strandam evocetur. Neque unquam ipsi licet tergiversari, aut propter temporis importunitatem, vel negotium aliquod se excusare; multo minus decet petentes durioribus verbis excipere, contra murmurare, vel vultum displicentis animi præferre: eo quòd hæc Parochi morositas sæpe timidiore ita abstergere soleat, ut Sacramenta petere vereantur etiam in casu, quo illis maximè sunt necessaria, atque sic in apertum salutis suæ discrimen adducantur. Propter quam causam Rituale Romanum tit. de Sacrament. in genere, omninò necessarium esse judicat, ut Parochus aliquoties etiam in Cathedrâ suis Parochia-

nis denunciaret, se promptum paratumque esse ad succurrendum omnibus & singulis, quacunque diei vel noctis horâ. Requirit quoque hanc in administrandis Sacramentis promptitudinem, & erga quaslibet personas indifferentiam à Parochis suis Celestissimus ac Reverendissimus N. in suo decreto Bambergæ edito 6. Aprilis 1679. cum ait: *Vocati autem ad excipiendam Confessionem, præsertim rusticorum, Rudium infirmorum, & pauperum, prompti comparebunt, juxta voluntatem enixam Christi Redemptoris nostri qui cum pro omnibus mortuus sit, omnibus in actuali culpâ Constitutis, ac emundari ex corde querentibus, per Sacramentum*

tum

tum hoc Passionis & mortis suæ pretium applicari desiderat, animam ex alicujus desidia vel morâ culpabili perditam, de perditoris manibus repetiturus. Præterea ut Patochus administrationem Sacramentorum cum majori devotione & tùm adstantium tùm fuscipientium ædificatione peragat, requiritur *Primò* ut Cæremonias, si temporis ratio permittat, antea in libro Rituali prævideat. *Secundo* ut pro se & fuscipientibus DEUM precetur. *Tertiò* ut per præviam rei Sacræ, quam operaturus est Meditationem se ad pietatem & devotionem excitet.

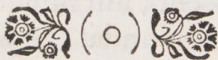
§. III.

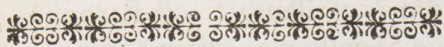
*De his , quæ Parocho sunt obser-
vanda, dum actu Sacramenta
administrat.*

Requirit dignitas Sacramen-
torum & Sanctitas , ut Pa-
rochus in administratione sin-
gulorum quovis tempore ac die
sit indutus superpelliceo vel Al-
bâ, ac desuper stolâ ejus coloris ,
quem Sacramenti ritus exposcit ;
nisi in pœnitentia necessitas ,
locus vel occasio aliter tulerit.
Secundo ut unum saltem mini-
strum pium & honestum, habitu
decenti indutum , & linguæ La-
tinæ (si fieri possit) aequaliter
peritum adhibeat, qui ipsi oranti
nomine totius Ecclesiæ respon-
deat :

deat : Excipitur tamen Sacramentum Pœnitentiæ, quod propter Secretum Confessionis alium Ministrum præter Sacerdotem non admittit. *Tertiò* ut omnia Sacramenta (exceptâ iterum pœnitentiâ) cum lumine dispenset, ita quidem, ut in distributione Eucharistiæ præter lumen lampadis ante Tabernaculum perpetuò ardentis insuper unus & alter Cereus accensus colleat. *Quartò*, ut vestes, linteamina, vasa, & alia quæ adhiberi solent, sint integra, pura, nitida & munda. *Quintò* ut Cæremoniæ omnes & singulæ in Libro Rituali præscriptæ observentur quàm exactissimè, nullæque impertinentes addantur,

tur, vel præceptæ intermittantur. *Sextò* ut Orationes ex libro recitentur attentè, devotè, distinctè & clarâ voce. *Septimò* denique ut post peractam cujuslibet Sacramenti administrationem Parochus se reflectat & indaget, num in aliquo errorem admiserit, quis ille, quæ ejus causa, & quomodo posterum evitari possit.

CAPUT X.

De cura ovium scabiosarum.

§. I.

*De Peccatoribus magis noxijs
Christiane Reipublicæ.*

Officium boni Pastoris exigit, ut in peccatores intra suam Parochiam degentes inquiret, & vultum pecoris sui agnoscat: quæ enim Pastori superest excusatio, si lupo oves comedat, & Pastor ignoret? Sunt autem præcipuè quatuor hominum imprimis noxiorum genera, circa quos singulari studio

dio invigilandum est Parocho, ne hi pestem aliquam & morum corruptelam in Parochiam suam introducant. Primum genus est eorum, qui artibus superstitiosis & magicis infames existunt, quales non rarò sunt custodes pecorum, fabri ferrarij, aniculæ, & alij qui vel ad morbos in hominibus & animalibus sanandos varias usurpant superstitionum species; vel jactant se cognoscere futura & occulta, v. g. quis furtum in domo perpetraverit, quò res ablata devenerit, quis sit author morbi, damni dati &c.

Quos omnes Parochus vel ad meliorem frugem redire, vel ex suâ Parochiâ discedere jubebit, in-

invocato eti
brachio fixu
lis parochi
cet, ne vel
extra Paroch
hac accedan

Alterum
rum, circa
vanda fan
tales in tu
cives inve
cem publ
nullam
striam in
ad grem
reducend
errantes,
dita, de
olim illas

invocato etiam, si opus fuerit, brachio sæculari: Reliquis verò suis parochianis severè interdicit, ne vel hos, vel etiam alios extra Parochiam habitantes post hæc accedant.

Alterum genus est Hæreticorum, circa quos Parocho observanda sunt sequentia: *Primò* si tales in sua parochia incolas & cives inveniat, quos propter pacem publicam tolerare cogitur, nullam diligentiam & industriam intermittere debet, eos ad gremium S. Matris Ecclesiæ reducendi: sunt enim oves illius errantes, & Curæ illius concreditæ, de cujus manibus DEUS olim illas repetet, si ex parte suâ
ali-

aliquid deesse passus fuerit. Media autem convertendi Hæreticos ad fidem sunt Oratio ad DEUM, Missæ Sacrificium, vita Parochi exemplaris, conciones discretæ, conversatio & amica collocutio de rebus fidei, visitatio in infirmitate &c. Quibus adhibitis si Parochus nihil efficere possit, saltem persuadere illis conetur, ut liberos suos in fide & Religione Catholicâ educari permittant. Secundò Si Hæreticus extraneus petat domicilium figere in Parochiâ, etiam pro aliquo solùm tempore, parochus apud Magistratum, & eos, quorû interest, omnem lapidem moveat, ut intra fines parochiæ non admittatur. Præterea etiam in
li-

libros hæreticos
quirere debent
deprehendere
tare eos de
tumultu tam
turbatione.

Tertium
& Meretricum
sunt Juveniles
chus talem
suam parochiam
quantocy
to etiam,
culari bra
filia quædam
simâ hac in
rentes m
sanguine
luxuriosam

libros hæreticos & prohibitos inquirere debet , & cum aliquos deprehenderit, modum excogitare eos de medio tollendi, sine tumultu tamen, & pacis publicæ turbatione.

Tertium genus est Luparum & Meretricum , quæ pestes existunt Juventutis ; unde si Parochus talem aliquam irrepisse in suam parochiam compererit , quantocyùs eam eijciat , invocato etiam , si per se non possit, sæculari brachio. Quod si verò filia quædam Parochialis turpissimâ hac infamiâ laboraret , parentes monendi sunt & Consanguinei , ut super filiam suam luxuriosam firment custodiam ,
timen-

timentis DEUM Authorem omnis paternitatis, utpote cui olim strictissimam de liberorum suorum educatione rationem sunt reddituri. Si tamen etiam hi negligentes in officio suo fuerint, compelli debent per Magistratum sæcularem.

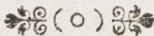
Vigilandum insuper est circa ludos, quos multis in locis Juventus habet obscœnissimos, maximè ubi uterque sexus promiscuè colludit. Similiter circa turpes cantiones, si quæ in usu sint, & alia luxuriæ incitamenta & fomenta, quæ omnia magnâ cum dexteritate eliminare oportet.

Quar-

Part. 1. Q.
 Quartum
 vigorum &
 de loco ad lo
 dinariè vitijs
 sunt addicti.
 de Parochus
 luti sint, a
 artis? Religi
 ras habeant
 nis suæ rest
 vitæ indicia
 sine morâ
 chiz eos eij
 rum corn
 in

Quartum denique genus est vagorum & peregrinorum, qui de loco ad locum migrantes ordinariè vitijs & pessimis moribus sunt addicti. Circa quos proinde Parochus inquirat, num soluti sint, an Conjugati? cujus artis? Religionis? quasve literas habeant vitæ & conversationis suæ testes. Et quando malæ vitæ indicia in eis apprehendit, sine morâ è finibus suæ Parochiæ eos eijciat, ne aliquam morum corruptelam paulatim introducant.

* *
*

§. II.

De modo corrigendi reliquos peccatores intra parochiam existentes.

UT correctio finem suum assequatur, magnâ prudentiâ & circumspectione opus est: primò enim delicta publica sunt publicè & coram illis, ad quos notitia pervenit, corrigenda, ut scandalum è medio tollatur. Juxta monitum S. Pauli 1. *Timoth. 5. Peccantes coram omnibus argue, ut & ceteri timorem habeant.* In Concione tamen si hæc correctio fiat, persona non est nominanda. Secundò occulta delicta privatim & occultè etiam sunt corrigenda: ita enim
mo-

monet Christus *Matth. 18. Si autem peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipsum solum.* Et Sanctus Augustinus *Serm. 16. de verb. Apost. Si solus nosti, & vis coram pluribus arguere, non es corrector, sed proditor.* Tertio qui peccarunt ex ignorantia & fragilitate, emendari debent cum magna charitate, modestia & lenitate, juxta illud Apostoli *Galat. 6. Si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis.* Plus enim proficit amica correptio, quam accusatio turbulenta, ut inquit S. Ambrosius *lib. 8. in Lucam.* Econtra verò qui ex malitia peccaverunt, vel

L

in

in peccato suo obstinati perseverant, durè & acriter sunt increpandi, ut monet idem S. Paulus ad Titum 1. *increpa illos durè, ut sani sint.* Quidò Si conjuges coram Parocho se mutuò accusent, servanda est cautela, quam tradit S. Franciscus Xaverius his verbis: *Noli facilè conjugis alterius de altero querelis credere; sepe enim falluntur & fallunt, sed summâ animi equitate utrumque audies, nec incognitâ causâ condemnabis alterutrum.* Hoc è dico, *ut illis ad concordiam, tibi ad suspicionum fugam facilior pateat via.* Coram uxore cave culpam conferas in maritum, quamvis haud dubiè penes illum sit culpa. *Omni curâ in id eris intentus, ne*
 (quod

quod suspic
 (p) uxoris P
 ne si culpabil
 ter sim moner

Quinto de
 est tempus i
 unum, &
 qui corrige
 Unde primo
 qui passione
 alis corrept
 allequetur
 etiam non
 re & iracun
 turus, cum
 excedatur r
 ritatis.
 tiam

(quod suspiciosissimum negotium est) uxoris Patronus videaris. Itaque si culpabilis maritus, is amicè ac seorsim monendus est. Hæc ille.

Quintò deniq; observandum est tempus in corrigendo opportunum , & tùm sibi, tùm illi qui corrigendus est, congruum. Unde primò corrigi non debet, qui passione aliquâ laborat, quia talis correptio finem suum non assequetur. Secundò corrigi etiam non debet, qui in fervore & iracundiæ motu est constitutus, cum ab iracundo facilè excedatur modus & regula Charitatis. *Ira enim viri justitiam DEI non operatur.* Jac. I.

CAPUT XI.

De Visitatione Infirmorum.

§. I.

De necessitate hujus Visitationis

Quia hæc functio Parochorum non nihil difficultatis & molestiæ in se habet, multi Parochorum ab ea abhorrent, prætendentes sufficere, si infirmi Sacramenta acceperint, néq; officium Parochiale plus ab illis exigere: Verùm Mercenariorum hæc vox est, non bonorum Pastorum, quos Christus jubet ponere animam pro ovibus suis. *Joan. 10.* Neq; verum est sufficere infirmis

mis

mis Sacramenta accepisse, sed insuper requiritur, ut gratiam & justitiam per Sacramenta acceptam ad extremum usq; vitæ Spiritum conservent: *qui enim perseveraverit usq; in finem, hic salvus erit. Matth. 24.* Ad hanc autem perseverantiã sæpe necessaria est assistentia Parochi propter tentationes & insultus Diaboli, qui tunc solent esse graviores & periculosiores, eò quod animus infirmi ad resistendum sit debilior, tentator importunior, & lapsus irreparabilis. *Va terra & mari,* (exclamat S. Joannes Apoc. 12.) *quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam, sciens, quod modicum tempus habeat:* Neque enim dubium esse potest, quin

Diabolus in illo agone conatus, fraudes & insidias exerat, ut hoc breve tempus, quod animæ ad vitam superest, in rem suam benè impendat: Sicut videlicet hostis in obsidione urbis extrema quæq; tentat, quando tempus hybernum, in quo obsidionem solvere cogitur, appropinquare advertit. Quapropter quantò major tunc est hostis Infernalis conatus ad infirmum oppugnandum, tantò major debet esse Parochi industria, sollicitudo & vigilantia ad resistendum, cùm ex hoc momento pendere soleat morientis æternitas. Quid enim juvat naviculam multo labore ad portum usque perduxisse, si eam tunc naufragari,

ari, & interi
ut quis Par
ni labore suc
in erudiendo
dirigendo p
ine deserat,
in cura educ
in prædam
metipfos, m
offis, sed u
cipiatis. 2. 3
licet tale
semper sul
hilominus
infirmo eju
tremam u
tia, ut scil
adjuvante
eliciat, p
poralibus

gari, & interire nauta permittat ?
aut quis Parocho fructus ex omni labore suo, quem impendit in erudiendo, admonendo, & dirigendo peccatore, si eum in fine deserat, & ovem, quam tanta cura educavit, lupo infernali in prædam relinquat? *Videte vosmetipsos, ne perdati, quæ operati estis, sed ut mercedem plenam accipiatis. 2. Joan. v. 8.* Et quidem licet tale per periculum non semper sub esse soleat, utilis nihilominus & valde proficua erit infirmo ejusmodi parochi ad extremam usque luctam assistentia, ut scilicet ipso dirigente & adjuvante varios virtutum actus eliciat, per quos pro pœnis temporalibus in altera vita persol-

vendis satisfaciat : neque enim minus beneficium erit aliquem ab igne Purgatorij præservare , quàm per preces & Suffragia ibidem detentum liberare.

§. II.

De his , quæ Parocho observanda sunt inter accedendum ad infirmum.

UT visitatio Infirmi cum fructu succedat, duo potissimum observanda sunt Parocho. Primum est, ut conetur prius in se excitare ardentissimum zelum & desiderium succurrendi animæ ad districtum DEI iudicium , & ad domum æternitatis suæ jam jam properanti: qui zelus

lus suscitari poterit, si Parochus consideret, Primò, quantam hæc Visitatio consolationem adferre possit infirmo, dum in extrema illa necessitate videt se habere amicum verè fidelem, qui afflictum & dejectum erigat, dubitanti consulat, & ad felicem æternitatem dirigat. Secundò, quod omnis labor, cura & sollicitudo, quam hæctenus istius hominis causâ suscepit, irrita omnino & sine fructu efficiatur, si ille vitæ suæ cursum infeliciter & in statu mortali finiat. Tertiò, quod omnis fructus Passionis, Sanguinis & mortis Christi respectu talis hominis pendeat ex unico hoc vitæ momento. Quartò quod hic idè In-

firm^o sit olim futurus ex numero illorum, à quibus in Judicio propter negligentiam suam sit accusandus. Alterum quod Parochus observare debet, dum Infirmum accedit, est, ut conetur eum sibi reddere benevolum, offerendo ei sua obsequia, significando suam erga ipsum benevolentiam & Charitatem, atque intermittendo, quidquid ipsum offendere & alienare potest. Unde mortem ipse infirmo faciliè non denunciaret, nec sermo institutus longior sit vel clamorosus, sed pauca quædam & selecta proponantur eaque suavitate aliquâ condiantur. Neque statim differendum de morte, vel Sacramentis, sed à rebus indif-

Pa
 differentibus
 chus ordina
 constitution
 re, domes
 re, &c. Arq
 si insensibil
 ad res Spiri
 coactus vi
 sed natural

De his, qu
 urgere

PRimum
 nibus
 curis solun
 mæ suæ
 monendi
 domi rur

differentibus discursum Parochus ordiatur, puta à morbi constitutione, miserijs hujus vitæ, domesticorum sollicitudine, &c. Atque sic paulatim quasi insensibiliter eum transferat ad res Spirituales, ita ut non coactus videatur & violentus, sed naturalis.

§. III.

*De his, quæ Parochus potissimum
urgere debet apud Infirmum.*

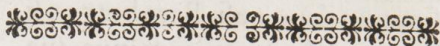
Primum est, ut dimissis omnibus rerum temporalium curis solùm cogitet de salute animæ suæ; Undè & domestici monendi sunt, ut si fortè aliquid domi rurivè agendum occur-

rat, infirmum propterea non inquietent, sed ipsi inter se, quod optimum factu videbitur, consultant. Secundum est, ut Infirmus se imprimis exerceat in actibus perfectæ Contritionis, Amoris DEI super omnia, resignationis in Divinam voluntatem, Fidei, Spei, Gratitudinis, Patientiæ, &c. in quibus omnibus juvari & dirigi debet à Parocho per certas formulas ex approbatis Authoribus selectas & excerptas. Tertium est, ut, si Testamentum fieri debeat, Parochus infirmum urgeat ad disponendum domi suæ, ipse tamen nec Testis sit, nec Notarius, (nisi modus testandi secundum SS. Canones alicubi, sicut

ficat in Di
receptus fir
deat, quid
mento leg
ris se trici
rum odium
currat. P
tiam apud
infirmi di
stitutio, n
pusillaniti
gens, pra
mantior v
poralibus
liberis su
dis, &c.
tentationi
conv

sicut in Diœcesi Bambergensi, receptus sit) multò minùs suadeat, quid huic vel illi in Testamento legandum, ne innumeris se tricus implicet, & aliquorum odium sine necessitate incurrat. Præterea explorabit etiam apud domesticos, quæ sit infirmi dispositio & animi constitutio, num videlicet non sit pusillanimis, salutis suæ negligens, præsumptuosus, justo amantior vitæ suæ, bonis temporalibus addictus, sollicitus de liberis suis post se relinquentibus, &c. Ut hac ratione illius tentationibus obviare, & media convenientia adhiberi possit.

CA-

CAPUT XII.

De Scholis Trivialibus.

QUanti intersit Christianæ
 Reipublicæ, & ipsius Ju-
 ventutis, ut hæc à teneris annis
 in fide & bonis moribus erudia-
 tur, testatur præter quotidia-
 nam experientiam tot Sancto-
 rum virorum studium & labor,
 quem hac in parte collocârunt.
Bonum est enim Viro, cum porta-
verit jugum ab adolescentiâ suâ.
 Thren. 3. *Et adolescens juxta*
viam suam etiam cum senuerit,
non recedet ab eâ. Proverb. 22.
 Præter Catechetica[m] autem in-
 structionem, de quâ suprâ dixi-
 mus,

mus, non alia se offert magis opportuna erudiendæ juventutis occasio, quàm Scholæ Triviales, quæ hinc indè in oppidis, pagis & villis passim inveniuntur erectæ, ita ut, si Parochus diligentem earum curam habere voluerit, haud difficulter aliam morum faciem in suam Parochiam cum tempore introducere possit. Consistit verò hæc Cura potissimum in sequentibus :
Primò providendum est Parocho, ut non solùm in loco Ecclesiæ Parochialis, verùm etiam in pagis filialibus ejusmodi Scholæ Triviales erigantur, si hæctenus nondum fuerint erectæ; & Magistri idonei, qui videlicet sufficiente doctrinâ & morum probi-

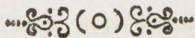
bitate sunt præditi, eisdem præ-
 ficiantur. Secundò instandum est
 apud Parentes, hiquè obsecran-
 di, arguendi, & increpandi cum
 omni dexteritate & discretione,
 ut liberos suos ad dictas Scholas
 missitare, eamque gratiam præ-
 stare illis velint, quam sibi olim
 in juventute à parentibus suis
 præstitam esse jam sæpiùs exopt-
 arunt. Tertiò in Scholis pueri
 à puellis separandi, ita ut, si for-
 tè distincta conclavia non habe-
 ant, saltem terga sibi obvertant,
 & nec familiariùs inter se agere,
 nec oculos in se mutuò conjice-
 re possint. Quartò, certus ex-
 ercitorum ordo præscribendus
 est, ita quidem ut antè initium
 & post finem Scholarum à ju-
 ven-

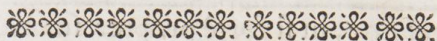
Pa
 venture fe
 preces, qu
 re & post n
 horæ & an
 stianâ con
 ter, ut sic p
 pius per die
 & operibu
 tionem pr
 scant. Qu
 diana exer
 sunt liberi
 licæ rudim
 stiano hon
 Cantionib
 ter laboran
 tatem ex
 non in E
 bus cum
 Sextò den

ventute semper recitentur eæ
preces, quas manè & vesperi, ante
& post mensam, ad sonitum
horæ & ante labores ex Chri-
stianâ consuetudine dici oportet,
ut sic paulatim mentem sæ-
piùs per diem elevare ad DEUM,
& operibus suis sanctam inten-
tionem præfigere omnes addi-
scant. Quintò, præter quoti-
diana exercitia instruendi etiam
sunt liberi in primis fidei Catho-
licæ rudimentis, moribus Chri-
stiano homine dignis, & Sacris
Cantionibus, quibus se olim in-
ter laborandum solari & ad pie-
tatem excitare valeant, nec
non in Ecclesiâ & Processioni-
bus cum alijs DEUM laudare.
Sextò denique Scholæ sæpiùs,
&

& ad minimum semel in qualibet hebdomade visitandæ sunt à Parocho, tùm ut Ludirector in officio suo contineatur, tùm etiam, ut, si quæ corrigenda occurrant, maturè emendari possint. Caveat tamen Parochus, ne frequentando Scholas per nimiam cum Ludimagistro vel domesticis ejus familiaritatem fortassis auctoritatem suam vel famam prostituat : plurimùm enim ejusmodi familiaritas obesse solet bono communi, & ipsi etiam Parocho. Sunt ex Ludimagistris, qui singulos Parochi errores & defectus, quos inter familiarem conversationem notant, in certum quendam libellum fideliter referunt, eo scilicet

cet sine, ut si fortè propter suam
 inscitiam, vel scandalosam vi-
 tam à Parocho deferendi & ab-
 rogandi essent, ipsum per ob-
 jectionem commissorum defe-
 ctuum à deferendo absterreant.
 Unde postea accidit, ut imperiti
 & scandalosi ejusmodi homines
 in officio suo tolerari & foveri
 à Parocho debeant, non sine
 magno Reipublicæ & juventutis
 detrimento. Meminerit itaq; Pa-
 rochus non incongruè accom-
 modari posse ludirectoribus il-
 lud *Matthæi 10. Inimici ho-*
minis domestici
ejus.

CAPUT XIII.

De Processionibus.

FRUCTUS qui ex Processionibus & peregrinationibus ad loca pia sequi potest, præcipuè triplex est: Primò cedunt in gloriam DEI, & Sanctorum suorum honorem. Secundò opus sunt pœnale & laboriosum, adeoque pro peccatis & pœnis temporalibus satisfactorium. Tertiò frequenter in illis per intercessionem Sanctorum certa à DEO beneficia impetramus, & DEI flagella à Patria, domibus, ac cervicibus nostris avertimus, quomodò avertisse legimus sanctum

atum Greg
 ctos fruct
 certius cor
 vanda fun
 alia in Eccl
 siones ordi
 que in rede
 dem in itin
 Parocho in
 talis, ut in
 te post Cr
 innocentes
 ribus adhu
 tamen & p
 propter vit
 centiam d
 & à Proph
 reliquis ad
 convocant
 cate jejunia

ctum Gregorium. Ut verò dictos fructus ex Processionibus certius consequamur, observanda sunt aliqua in itinere, alia in Ecclesiâ ad quam Processiones ordinantur, alia denique in redeundo. Et primò quidem in itinere instituendus est à Parocho inter Personas Ordotalis, ut in primâ acie immediate post Crucifixum parvuli & innocentes, milites quidem viribus adhuc imbecilles, validi tamen & potentes apud DEUM propter vitæ puritatem & Innocentiam deprecatores : Unde & à Propheta Joële *cap. 2.* cum reliquis ad placandum DEI iram convocantur, cum ait : *Sanctificate jejunium, vocate cœtum, congreg-*

*gregate populum, sanctificate Ecclesiam, coadunate senes, congrega-
 te parvulos, & sugentes ubera.*
 Post illos sequatur Parochus,
 medius inter adultos & pufillos,
 velut Aaron quidam inter vivos
 & mortuos, hoc est inter inno-
 centes & peccatores & quasi vi-
 ctima quædam onerata proprijs
 & populi delictis cum Ecclesia
 ingeminet illa Prophetæ verba:
*Parce Domine, parce populo tuo,
 & ne des hereditatem tuam in op-
 probrium, Miserere populo tuo,
 quem redemisti Sanguine tuo, &c.*
 Parochum subsequantur adulti
 pulchro ordine bini ac bini in-
 cedentes, confitentes se pecca-
 tores, & cum alio Prophetâ cla-
 mantes: *Peccavimus, iniquita-
 tem*

tem fecimus, impiè egimus, & recessimus à mandatis tuis. Daniel. 9.
Postremo loco incedat devotus fœmineus sexus, servans eundem quem Viri ordinem, & simul cum illis misericordiam à DEO efflagitans. Ordine Processionis sic constituto Parochus prætereà in id incumbat, ut omnes ac singuli in Spiritu veræ humilitatis & pœnitentiæ procedant, externam corporis modestiam & gravitatem ad aliorum ædificationem præferentes, in via à risu, confabulatione, & curiosâ oculorum evagatione abstineant, & nunc cantando, nunc etiam orando tempus fallant; ne fortè ipsis in vana colloquia dilapsis peregrinatio fiat
in

in peccatum. Porrò in ipso loco vel Ecclesia, ad quam Processio fuit instituta, videat Parochus ut omnes sacrificio Missæ & verbi divini prædicationi devotè interfint; neque sub divino officio pro negotiorum suorum executione huc illucque discurrant, aut (quod non infrequens est) in cauponâ commestationibus vacent. Denique in reditu servanda est eadem in incessu modestia, & inter orandum sive psallendum devotio, sicut in accessu. Ipse Parochus quoque tanquam bonus Pastor in ordine cum Ovibus suis redire non intermittat, ne qua fortè ex absentia illius confusio in itinere oriatur, & loco Orationis
 vel

PA
 vel cantus de
 vana ab ali
 sceantur: N
 bandus vide
 rum mos &
 misso cum C
 pelo ipsi in l
 remanent c
 pransuri.

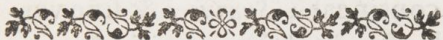
CAP

De C

De Qualitat
 Paroc

PRæter ea
 L de fugâ
 ularis, add

vel cantûs detractoria aut saltem
vana ab aliquibus colloquia mi-
sceantur : Neque enim appro-
bandus videtur eorum Parocho-
rum mos & consuetudo , qui di-
misso cum Cruce & vexillis po-
pulo ipsi in loco peregrinationis
remanent cum amicis ibidem
pransuri.

CAPUT XIV.

De Conversatione.

§. I.

*De Qualitatibus, quas Conversatio
Parochi habere debet.*

PRæter ea , quæ suprâ diximus
de fugâ Conversationis sæ-
cularis, addendum hic est, quod

M

Con-

Conversatio Parochi debeat esse
Rara, ne familiaritas contemp-
 tum pariat; *Brevis*, ne in sæcula-
 rem degeneret; *Castà*, & ab om-
 ni loquendi modo, qui speciem
 alicujus impuri affectûs præferre
 possit, quàm longissimè remota;
Gravis, quæ sæculares jocos, ver-
 ba ridicula & nugatoria non
 contineat; *Suavis*, & sine ver-
 borum aculeis, convitijs & con-
 tentionibus: *Servum enim Do-*
mini non oportet litigare, sed man-
suetum esse ad omnes. 2. Timoth. 2.
 Inprimis verò advertendum est
 Parocho, quibus cum converse-
 tur: Sunt enim duo hominum
 genera, quæ à suâ conversatione
 arcere debet: Primum est fæmi-
 narum extranearum, cum hisce
 enim

enim non
 tis inevitab
 vissimè, &
 lico, in præ
 sti viri, u
 modo confu
 nus est eo
 apud prob
 iuxta illud
 pot. Tales h
 contubernio

De Modo c

Cum Pa
 sit bra
 cendos Dy
 festis loco

enim non nisi in casu necessitatis inevitabilis loquendū est brevissimè, & quidem in loco publico, in præsentia alicujus honesti viri, ut Parochi famæ hoc modo consulatur. Alterum genus est eorum virorum, qui apud probos malæ famæ sunt, juxta illud S. Hieronymi ad Nepot. *Tales habeto socios, quorum contubernio non infameris.*

§. II.

De Modo conversandi cum Præfectis locorum.

Cum Parocho sæpissimè opus sit brachio sæculari ad coercendos Dyscolos, ita cum Præfectis locorum & Magistratibus

conversari studebit, ut eorum
 animos nunquam non propensos
 sibi habeat & addictos, juxta il-
 lud monitum S. Francisci Xave-
 rij; *Oppidorum Præfectis dicto au-*
diens eris, obsequioque omni, quo-
ad ejus fieri potest, familiaritate de-
vincies eorum animos; neque ullâ
de causâ quamvis justâ in eorum
offensionem atque odium incurres.
 Et Eccli. 38. *Honora Medicum prop-*
ter necessitatem. Potest verò hæc
 cum locorum Præfectis amicitia
 & propensio acquiri & conser-
 vari. Primò si Parochus quan-
 tum Statûs illius ratio permittit,
 coram illis se nonnihil humi-
 liet, & dictis factisque fidem fa-
 ciat, nihil sibi esse potiùs, quàm
 illis in omnibus gratificari. Se-
 cundò

cundò si in
 rificè de
 tiones eoru
 dentiam ex
 trahentibu
 potest, mo
 let. Tertiò
 quam anim
 lis advertit
 ne conven
 tiam ostend
 ut malevol
 dem tam f
 lint, per m
 ut averfion
 tollantur
 agant, si e
 dicatæ fue
 rur
 F

cundò si in absentia valdè honorificè de illis loquatur, dispositiones eorum commendet, prudentiam extollat, & coram detrahentibus illos meliori, quo potest, modo defendat & excuset. Tertiò si, quam primùm aliquam animi alienationem in illis advertit, eos in mansuetudine conveniat, suam innocentiam ostendat simulque roget, ut malevolorum relationibus fidem tam facilè præbere non velint, per magni siquidem refert, ut aversiones animorum maturè tollantur, priusquam radices agant, si enim semel firmiter radicatæ fuerint, nullus dissidiorum & diffidentia

erit

F I N I S.

INDEX.

Theologiæ Pastoralis.

PARS I.

De Origine , Officio , & dignitate Parochi.

- Cap. I. *De Nomine Parochi.* pag. 1.
Cap. II. *De Origine Parochorū.* 4.
Cap. III. *De Dignitate & præcel-
lentia Statūs Parochialis.* 7.
Cap. IV. *De Merito & premio Sta-
tūs Paroch.* 12.
Cap. V. *De Officio Parochorum.* 16.
Cap. VI. *De Fine & Spiritu pro-
prio ac peculiari Statui Paro-
chiali.* 19.
Cap. VII. *De bono, quod probi Pa-
rochi*

rochi pra
siana.

De his
perficiunt

Cap. I. De
Parochus
randi.

Cap. II. De

Cap. III. D

Cap. IV. D

Cap. V. D

Cap. VI. D

Cap. VII.

Cap. VIII

Cap. IX. I

Cap. X. D

*rochi præstant Reipublicæ Chri-
stiana.* 23.

PARS II.

*De his , quæ Parochum
persciunt in Ordine ad se
ipsum.*

Cap. I. *De Necessitate, quam habet
Parochus propriam Salutem cu-
randi.* pag. 27.

Cap. II. *De Timore D E I.* 30.

Cap. III. *De Humilitate.* 35.

Cap. IV. *De Mortificatione.* 39.

Cap. V. *De Tentationibus.* 45.

Cap. VI. *De Modestia.* 53.

Cap. VII. *De Castitate.* 58.

Cap. VIII. *De Obedientia.* 66.

Cap. IX. *De Temperantia.* 73.

Cap. X. *De Liberalitate.* 80.

(4 Cap. XI.

Cap. XI. <i>De Fuga Otij.</i>	87.
Cap. XII. <i>De Fuga Familiaritatis Laicorum.</i>	91.
Cap. XIII. <i>De Meditatione.</i>	95.
Cap. XIV. <i>De Examine Conscien- tia.</i>	103.
Cap. XV. <i>De Exercitijs Spiritua- bus.</i>	108.
Cap. XVI. <i>De Celebratione quoti- diana & Confessione Sacramen- tali.</i>	114.

PARS III.

De his , quæ Parochum perficiunt in ordine ad DEUM.

Cap. I. <i>De functionibus Ecclesiasti- cis accuratè & exactè Parocho obeundis.</i>	122.
Cap. II.	

Cap. II. De Sanctitate & Puritate animi, cum qua functiones sacrae à Parocho sunt obeunda. 127.

Cap. III. De intentione sacris functionibus à Parocho praefigenda. 131.

PARS IV.

De his, quae Parochum perficiunt in ordine ad Proximum.

Cap. I. De necessitate, quam habemus, curandi salutem proximi. 137.

Cap. II. De Exemplo bonae Conversionis. 142.

Cap. III. De Oratione. 147.

Cap. IV. De Zelo animarum. 151.

Cap. V. De Studijs Literarum. 157.

Cap. VI.

Cap. VI. <i>De Prudentia Parochi.</i>	162.
Cap. VII. <i>De Prædicatione Verbi Domini.</i>	167.
§. I. <i>De obligatione ad prædicandum, & sine prædicationis.</i>	ibid.
§. II. <i>De Partibus essentialibus Concionis.</i>	170.
§. III. <i>De Partibus integrantibus Concionis.</i>	176.
§. IV. <i>De argumentorum qualitate & ordine.</i>	179.
§. V. <i>De Pronuntiatione, & reliquis ad Concionem spectantibus.</i>	183.
§. VI. <i>De modo tradendi Doctrinam Christianã pro Concione.</i>	189.

CON-

CON

DE FID

DE VER

DE CHA

DE SAC

DE JUST

Cap. VIII

§. I. De

tech

§. II. De

quo

§. III. De

loco

§. IV. De

tech

exa

CONCEPTUS CA- TECHETICI.

DE FIDE.	191.
DE VERITATE SPEI.	194.
DE CHARITATE.	195.
DE SACRAMENTIS.	199.
DE JUSTITIA CHRISTIANA.	201.
Cap. VIII. <i>De Catechesi.</i>	206.
§. I. <i>De Materia & Forma Catechesis.</i>	ibid.
§. II. <i>Quinam Catechizandi, & quo loco ac Tempore.</i>	210.
§. III. <i>De Ordine & divisione locorum in Catechesi.</i>	214.
§. IV. <i>De Modo explicandi Catechismum, & Juventutem examinandi.</i>	216.
§. V.	

- §. V. De Ordine, quo Lectio Ca-
techetica tractanda. 220.
- Cap. IX. De Administratione Sa-
cramentorum. 223.
- §. I. De his, quæ Parochum re-
motè disponunt ad dignam
Sacramentorum administra-
tionem. ibid.
- §. II. De his quæ Parochum pro-
ximè disponunt ad Sacramen-
torum administrationē. 226.
- §. III. De his, quæ Parocho sunt
observanda, dum actu Sacra-
menta administrat. 230.
- Cap. X. De cura Ovium scabiosa-
rum. 233.
- §. I. De Peccatoribus magis no-
xijs Christianæ Reipublicæ. ib.
- §. II. De modo corrigendi reli-
quos peccatores intra Paro-
chiam

chia
Cap. XI.
rum
§. I. D
tatio
§. II. D
van
dum
§. III.
tiffin
inpr
Cap. XII
bus.
Cap. XII
Cap. XIV
§. I. De
ver
bet.
§. II.
Pra

- chiam existentes.* 240.
- Cap. XI. *De Visitatione Infirmorum.* 244.
- §. I. *De necessitate hujus Visitationis.* ibid.
- §. II. *De his, quæ Parocho observanda sunt inter accedendum ad infirmum.* 248.
- §. III. *De his, quæ Parochus potissimum urgere debet apud infirmum.* 251.
- Cap. XII. *De Scholis Trivialibus.* 254.
- Cap. XIII. *De Processionibus.* 260.
- Cap. XIV. *De Conversatione.* 265.
- §. I. *De Qualitatibus, quas conversatio Parochi habere debet.* 265.
- §. II. *De modo conversandi cum Præfæctis locorum.* 267.

F I N I S.

IN NOMEN AUTHORIS
HERLET

A N A G A M M A

Q E H X E Z

E P I G R A M M A.

Diceris esse **DOCENS** : probat id tua lin-
gua manûsqne,

Tum benè lingua **DOCET**, Cùm neq,
vita **NOCET**.

DOCTOREM loquitur tua lingua &
vita perennem :

Cum tua lingua **TACET**, jam tua vita
DOCET.

*Accinebat amoris & observantia
ergò.*

JULIUS GODEFRIDUS GÖTZ,
Celsif. & Rever. Principis Nostri
in Sem. ad S. Kilianum, Alum-
nus.

cliens

cliens

*UNde per
n
Fercula, mi
decori
Arbor in au
pomis
Aradice bon
Qua mentem
decori
Gustum lati
spargi
En, qua fit
HER
Carmine non
dicat
Pauis transp
Herle
Dicitur ergo
ore m
Et si lingua*

*Cliens Authoris ad Le-
ctorem.*

UNde petis veniant, hæc autumnalia
nobis

Fercula, mi Lector, tam rari poma
decoris?

Arbor in auratis, tot turgens pendula
pomis?

A radice bonâ succrescunt illa poma;
Quæ mentem solidant, quæ cor pietate
decorant,

Gustum lætificant, virtutum germina
spargunt.

En, quæ fit radix: est illa GEORGIUS
HERLET;

Carmine non opus est; Nomen fatis in-
dicat Omen,

Paucis transpositis, procedit *Lehret* ad
Herlet.

Dicitur ergo docens; Sicque est: docet
ore manuque,

Et si lingua tacet, non ejus vita tacebit.
Hunc

Hunc legito librum, nosces ex ungue
Leonem;
Quantum mellefcac, virtutes undique
fpargens
Et Curatorem paucis concinnet ad un-
guem,
Gultato fructu, difces hæc quanta fit
arbor.

Omnia ad Majorem
DEI Gloriam.

noles ex ungue

virtutes unigue

is concinet ad un-

tes hac quanta sit

Majorem

Gloriam.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
	R	G	B					W	G	K	C	Y	M						

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

